Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 2 lipca 2019 r.*

Odpowiedzialność pozaumowna – Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa – Środki ograniczające podjęte wobec Islamskiej Republiki Iranu – Zamrożenie środków finansowych – Ograniczenia w zakresie wjazdu na terytoria państw członkowskich – Naprawienie szkody, jaką miał ponieść skarżący w wyniku umieszczenia i utrzymania jego nazwiska w wykazach osób i podmiotów, do których mają zastosowanie środki ograniczające – Szkoda majątkowa – Krzywda

W sprawie T-406/15

Fereydoun Mahmoudian, zamieszkały w Teheranie (Iran), reprezentowany przez adwokatów A. Bahramiego oraz N. Korogiannakisa,

strona skarżąca,

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej, reprezentowanej przez R. Liudvinaviciute-Cordeiro oraz M. Bishopa, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

Komisję Europejską, reprezentowaną początkowo przez A. Aresu oraz D. Gauci, następnie przez A. Aresu i R. Tricota, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot oparte na art. 268 TFUE żądanie naprawienia szkody, jaką miał ponieść skarżący w następstwie przyjęcia decyzji Rady 2010/413/WPZiB z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającej wspólne stanowisko 2007/140/WPZiB (Dz.U. 2010, L 195, s. 39), rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 668/2010 z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie wdrożenia art. 7 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 423/2007 dotyczącego środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2010, L 195, s. 25), decyzji Rady 2010/644/WPZiB z dnia 25 października 2010 r. zmieniającej decyzję 2010/413/WPZiB (Dz.U. 2010, L 281, s. 81) i rozporządzenia Rady (UE) nr 961/2010 z dnia 25 października 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 281, s. 1), na mocy których nazwisko skarżącego zostało umieszczone i utrzymane w wykazach osób i podmiotów, do których mają zastosowanie środki ograniczające,

* Język postępowania: francuski.

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: I. Pelikánová (sprawozdawca), prezes, V. Valančius i U. Öberg, sędziowie,

sekretarz: M. Marescaux, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 grudnia 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

I. Okoliczności powstania sporu

1 Niniejsza sprawa wpisuje się w ramy środków ograniczających ustanowionych w celu wywarcia nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby ta zakończyła działania stwarzające zagrożenie rozprzestrzeniania broni jądrowej i związane z rozwojem systemów jej przenoszenia (zwane dalej „rozprzestrzenianiem broni jądrowej").

2 Skarżący, Fereydoun Mahmoudian, jest większościowym akcjonariuszem i prezesem zarządu Fulmen. Ta ostatnia spółka jest spółką irańską, działającą między innymi w sektorze sprzętu elektrycznego.

3 W ramach Unii Europejskiej zostały uchwalone: wspólne stanowisko Rady 2007/140/WPZiB z dnia 27 lutego 2007 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2007, L 61, s. 49) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 423/2007 z dnia 19 kwietnia 2007 r. dotyczące środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2007, L 103, s. 1).

4 Artykuł 5 ust. 1 lit. b) wspólnego stanowiska 2007/140 przewidywał zamrożenie wszelkich środków finansowych i zasobów gospodarczych określonych kategorii osób i podmiotów. Wykaz tych osób i podmiotów znajdował się w załączniku II do wspólnego stanowiska 2007/140.

5 Artykuł 7 ust. 2 rozporządzenia nr 423/2007 przewidywał, w zakresie kompetencji Wspólnot Europejskich, zamrożenie środków finansowych osób, podmiotów lub organów, uznanych przez Radę Unii Europejskiej za biorących udział w rozprzestrzenianiu broni jądrowej zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b) wspólnego stanowiska 2007/140. Wykaz tych osób, podmiotów i organów stanowił załącznik V do rozporządzenia nr 423/2007.

6 Wspólne stanowisko 2007/140 zostało uchylone decyzją Rady 2010/413/WPZiB z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu (Dz.U. 2010, L 195, s. 39).

7 Artykuł 20 ust. 1 decyzji 2010/413 przewiduje zamrożenie środków finansowych wielu kategorii podmiotów. Przepis ten obejmuje między innymi „osoby lub podmioty […], które są zaangażowane [w rozprzestrzenianie broni jądrowej], które są bezpośrednio powiązane z takimi działaniami lub zapewniają wsparcie dla takich działań, a także osoby lub podmioty działające w ich imieniu lub pod ich kierownictwem, lub podmioty należące do nich lub przez nie kontrolowane, w tym w sposób nielegalny […] wymienione w załączniku II".

8 Wykaz zawarty w załączniku II do decyzji 2010/413 został zastąpiony nowym wykazem, ustanowionym w decyzji Rady 2010/644/WPZiB z dnia 25 października 2010 r. zmieniającej decyzję 2010/413 (Dz.U. 2010, L 281, s. 81).

9 W dniu 25 października 2010 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE) nr 961/2010 w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylające rozporządzenie (WE) nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 281, s. 1).

10 Z chwilą przyjęcia decyzji 2010/413 w dniu 26 lipca 2010 r. nazwisko skarżącego zostało wpisane przez Radę do wykazu osób, podmiotów lub organów figurujących w tabeli I załącznika II do wspomnianej decyzji.

11 W rezultacie nazwisko skarżącego znalazło się w wykazie osób, podmiotów lub organów zawartym w tabeli I załącznika V do rozporządzenia nr 423/2007, na podstawie rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 668/2010 z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie wdrożenia art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 423/2007 (Dz.U. 2010, L 195, s. 25). Przyjęcie rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010 wywołało skutek w postaci zamrożenia środków finansowych i zasobów gospodarczych skarżącego.

12 W decyzji 2010/413, podobnie jak w rozporządzeniu wykonawczym nr 668/2010, Rada podała następujące powody w odniesieniu do skarżącego: „Dyrektor przedsiębiorstwa Fulmen".

13 Pismem z dnia 26 sierpnia 2010 r. skarżący wezwał Radę do ponownego rozpatrzenia umieszczenia jego nazwiska w wykazach zawartych w załączniku II do decyzji 2010/413 i w załączniku V do rozporządzenia nr 423/2007. Wezwał on również Radę do przedstawienia mu informacji, na których oparła się, stosując wobec niego środki ograniczające.

14 Przyjęcie decyzji 2010/644 nie miało wpływu na umieszczenie nazwiska skarżącego w wykazie zawartym w załączniku II do decyzji 2010/413.

15 Ponieważ rozporządzenie nr 423/2007 zostało uchylone rozporządzeniem nr 961/2010, nazwisko skarżącego zostało umieszczone przez Radę w pkt 14 tabeli A załącznika VIII do tego ostatniego rozporządzenia. W związku z tym środki finansowe skarżącego zostały zamrożone na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 961/2010.

16 Pismem z dnia 28 października 2010 r. Rada odpowiedziała na pismo skarżącego z dnia 26 sierpnia 2010 r., wskazując, że po ponownym rozpatrzeniu postanowiła oddalić wniosek skarżącego o wykreślenie jego nazwiska z wykazu zawartego w załączniku II do decyzji 2010/413 i w załączniku VIII do rozporządzenia nr 961/2010. Rada uściśliła w tym względzie, że ponieważ akta nie zawierały nowych okoliczności uzasadniających zmianę jej stanowiska, skarżący powinien nadal podlegać środkom ograniczającym przewidzianym w tych aktach. Rada wskazała ponadto, że jej decyzja o pozostawieniu nazwiska skarżącego w tych wykazach nie była oparta na okolicznościach innych niż te wymienione w uzasadnieniu tych wykazów.

17 Wyrokiem z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Sąd stwierdził nieważność decyzji 2010/413, rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010, decyzji 2010/644 i rozporządzenia nr 961/2010 w zakresie, w jakim dotyczyły one Fulmen i skarżącego.

18 Jeśli chodzi o skutki w czasie stwierdzenia nieważności zaskarżonych aktów w ramach skargi, w której zapadł wyrok z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), w pkt 106 tego wyroku Sąd w odniesieniu do rozporządzenia nr 961/2010 przypomniał, że na mocy art. 60 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, na zasadzie odstępstwa od art. 280 TFUE, orzeczenia Sądu, w których zostaje stwierdzona nieważność rozporządzenia, stają się skuteczne z dniem upływu terminu do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 56 akapit pierwszy tego statutu, lub, jeśli odwołanie zostało wniesione w tym terminie, z dniem jego oddalenia. W niniejszej sprawie Sąd orzekł, że ryzyko poważnego i nieodwracalnego naruszenia skuteczności środków ograniczających nałożonych rozporządzeniem nr 961/2010 nie jest wystarczająco

wysokie, biorąc pod uwagę znaczący wpływ tych środków na prawa i wolności skarżących, aby uzasadniało utrzymanie w mocy skutków tego rozporządzenia wobec nich w okresie wykraczającym poza zakres przewidziany w art. 60 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

19 Ponadto w pkt 107 wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Sąd utrzymał w mocy skutki decyzji 2010/413, zmienionej decyzją 2010/644, do czasu, gdy skuteczne stanie się stwierdzenie nieważności rozporządzenia nr 961/2010.

20 W dniu 4 czerwca 2012 r. Rada złożyła do Trybunału odwołanie od wyroku dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142). Odwołanie to zostało zarejestrowane pod sygnaturą C-280/12 P. Na poparcie tego odwołania Rada podniosła w szczególności, że Sąd naruszył prawo, orzekając, iż powinna przedstawić dowody na to, że Fulmen prowadził prace w zakładach w Qom/Fordoo (Iran), i to bez względu na okoliczność, że dowody, które mogłyby zostać przedstawione, pochodzą z poufnych źródeł, i że naruszenia prawa, których dopuścił się Sąd dotyczyły dwóch aspektów przekazania tych dowodów, z których pierwszy dotyczy przekazania Radzie dowodów przez państwa członkowskie, a drugi – przekazania informacji poufnych sądowi.

21 Wyrokiem z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), Trybunał oddalił odwołanie jako bezzasadne, utrzymując w mocy to, co Sąd orzekł w pkt 103 wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), a mianowicie, że Rada nie przedstawiła dowodu, że Fulmen prowadził prace w zakładach Qom/Fordoo.

22 Na mocy rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) nr 1361/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (UE) nr 267/2012 (Dz.U. 2013, L 343, s. 7) Rada, postępując zgodnie z tym, co wynikało z wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), dokonała wykreślenia nazwiska skarżącego z wykazów osób i podmiotów objętych środkami ograniczającymi, wymienionych odpowiednio, w załączniku II do decyzji 2010/413 i w załączniku IX do rozporządzenia nr 267/2012, ze skutkiem od dnia 19 grudnia 2013 r. Od tamtej pory nazwisko skarżącego nie zostało ponownie umieszczone w żadnym wykazie.

II. Przebieg postępowania i żądania stron

23 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 26 lipca 2015 r. skarżący wniósł niniejszą skargę. Sprawa została przydzielona pierwszej izbie Sądu.

24 W dniu 9 listopada 2015 r. Rada złożyła odpowiedź na skargę.

25 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 9 listopada 2015 r. Komisja Europejska złożyła wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania Rady.

26 W dniu 2 grudnia 2015 r. skarżący złożył swoje uwagi w przedmiocie wniosku Komisji o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta. Rada nie przedstawiła uwag w przedmiocie tego wniosku w wyznaczonym terminie.

27 Na mocy decyzji prezesa pierwszej izby Sądu z dnia 10 grudnia 2015 r., wydanej zgodnie z art. 144 § 4 regulaminu postępowania przed Sądem, Komisja została dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta.

28 W dniu 12 stycznia 2016 r. skarżący złożył replikę.

29 W dniu 25 stycznia 2016 r. Komisja złożyła uwagi interwenienta. Ani Rada, ani skarżący nie przedstawili uwag w przedmiocie tego pisma.

30 W dniu 26 lutego 2016 r. Rada przedstawiła swoją duplikę.

31 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 29 marca 2016 r. skarżący wniósł o przeprowadzenie rozprawy zgodnie z art. 106 § 1 regulaminu postępowania.

32 Na wniosek sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba) przyjął pierwszy środek organizacji postępowania polegający na przesłuchaniu stron w przedmiocie ewentualnego zawieszenia postępowania do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie C-45/15 P, Safa Nicu Sepahan/Rada. Rada przedstawiła uwagi w przedmiocie tego wniosku w wyznaczonym terminie.

33 Po zmianie składu izb Sądu, na podstawie art. 27 § 5 regulaminu postępowania, sędzia sprawozdawca został przydzielony do pierwszej izby, której w rezultacie przydzielona została niniejsza sprawa.

34 Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2016 r. prezes pierwszej izby Sądu postanowił zawiesić postępowanie w niniejszej sprawie.

35 W następstwie wydania wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), na wniosek sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba) przyjął drugi środek organizacji postępowania polegający na przesłuchaniu stron na okoliczność konsekwencji, jakie strony wywodzą z tego wyroku dla niniejszego postępowania (zwany dalej „drugim środkiem organizacji postępowania"). Strony główne i Komisja przedstawiły uwagi w przedmiocie tego wniosku w wyznaczonym terminie.

36 Pismem z dnia 28 listopada 2018 r. Komisja poinformowała Sąd, że nadal popierając stanowisko Rady, nie uznawała swojego udziału w rozprawie w niniejszej sprawie za konieczny .

37 Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2018 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron głównych i ich odpowiedzi na ustne pytania Sądu.

38 Skarżący wnosi do Sądu o:

– stwierdzenie, że skarga jest dopuszczalna i zasadna;

– zasądzenie od Rady na rzecz skarżącego kwoty 2 227 000 EUR tytułem naprawienia poniesionej przez niego szkody majątkowej i kwoty 600 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej doznał z powodu tego umieszczenia;

– obciążenie Rady kosztami postępowania.

39 Rada i Komisja wnoszą do Sądu o:

– oddalenie skargi;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

III. Co do prawa

A. W przedmiocie właściwości Sądu

40 W duplice, opierając się na wyroku z dnia 18 lutego 2016 r., Jannatian/Rada (T-328/14, niepublikowanym, EU:T:2016:86), Rada podnosi, że w zakresie, w jakim skarżący oparł swoje żądanie odszkodowawcze na twierdzeniu, że umieszczenie jego nazwiska w wykazie zawartym w załączniku II do decyzji 2010/413, zmienionej decyzją 2010/644 było niezgodne z prawem – Sąd nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie niniejszej skargi, ponieważ art. 275 akapit drugi TFUE nie przyznaje Sądowi właściwości do orzekania w przedmiocie żądania odszkodowawczego opartego na niezgodności z prawem aktu z zakresu wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB).

41 W odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd na rozprawie, w którym Sąd zwrócił się o przedstawienie uwag w przedmiocie zarzutu Rady o niedopuszczalności, skarżący wyjaśnił, że w niniejszej skardze zamierza dochodzić naprawienia szkody wyrządzonej wyłącznie przez rozporządzenia przyjęte przez Radę, co zostało odnotowane w protokole rozprawy. W świetle wspomnianej odpowiedzi należy stwierdzić, że skarżący zasadniczo zmienił drugie żądanie skargi, w związku z czym ostatecznie wnosi jedynie, by Sąd zasądził od Rady kwotę 2 227 000 EUR tytułem naprawienia szkody majątkowej, jaką poniósł z powodu niezgodnego z prawem umieszczenia jego nazwiska w wykazach załączonych do rozporządzenia wykonawczego nr 668/2010 i rozporządzenia nr 961/2010 (zwanych dalej „spornymi wykazami") i kwotę w wysokości 600 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej doznał z powodu tego umieszczenia.

42 W każdym razie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 129 regulaminu postępowania Sąd może w każdej chwili, z urzędu, po zapoznaniu się ze stanowiskiem stron stwierdzić wystąpienie bezwzględnych przeszkód procesowych, wśród których, według orzecznictwa, mieści się właściwość sądu Unii do rozpoznania skargi (zobacz podobnie wyroki: z dnia 18 marca 1980 r., Ferriera Valsabbia i in./Komisja, 154/78, 205/78, 206/78, od 226/78 do 228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79, 85/79, EU:C:1980:81, pkt 7; z dnia 17 czerwca 1998 r., Svenska Journalistförbundet/Rada, T-174/95, EU:T:1998:127, pkt 80).

43 W tym względzie z orzecznictwa wynika, że chociaż rozpatrywanie skargi o odszkodowanie mającej na celu naprawienie szkody, która jakoby miała powstać w związku z przyjęciem aktu w dziedzinie WPZiB, nie należy do kompetencji Sądu (wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., Jannatian/Rada, T-328/14, niepublikowany, EU:T:2016:86, pkt 30, 31), to jednak Sąd nadal uznaje się za właściwy do rozpoznania żądania naprawienia szkody jaką miała ponieść osoba lub podmiot w związku z zastosowaniem wobec nich środków ograniczających zgodnie z art. 215 TFUE (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 lipca 2007 r., Sison/Rada, T-47/03, niepublikowany, EU:T:2007:207, pkt 232–251; z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 45–149).

44 Nie może być inaczej w przypadku żądania naprawienia szkody jaką miała ponieść osoba lub podmiot w związku z zastosowaniem wobec nich środków ograniczających zgodnie z art. 291 ust. 2 TFUE.

45 Zgodnie bowiem z orzecznictwem żaden przepis traktatu FUE nie przewiduje, że jego część szósta, dotycząca przepisów instytucjonalnych i finansowych, nie ma zastosowania w dziedzinie środków ograniczających. Posłużenie się art. 291 ust. 2 TFUE, zgodnie z którym „[j]eżeli konieczne są jednolite warunki wykonywania prawnie wiążących aktów Unii, akty te powierzają uprawnienia wykonawcze Komisji lub, w należycie uzasadnionych przypadkach oraz w przypadkach określonych w art. 24 i 26 Traktatu o Unii Europejskiej, Radzie", nie jest zatem wykluczone, pod warunkiem że zostały spełnione warunki przewidziane w tym przepisie (wyrok z dnia 1 marca 2016 r., National Iranian Oil Company/Rada, C-440/14 P, EU:C:2016:128, pkt 35).

46 W niniejszym przypadku środki ograniczające przyjęte wobec skarżącego w decyzji 2010/413, zmienionej następnie decyzją 2010/644, zostały wykonane rozporządzeniem wykonawczym nr 668/2010, przyjętym zgodnie z art. 291 ust. 2 TFUE i rozporządzeniem nr 961/2010, przyjętym zgodnie z art. 215 TFUE.

47 Wynika z tego, że chociaż Sąd nie jest właściwy do rozpoznania żądania odszkodowawczego skarżącego w zakresie, w jakim zmierza ono do naprawienia szkody, jaką skarżący miał ponieść w wyniku wydania decyzji 2010/413, zmienionej następnie decyzją 2010/644, to jednak jest on właściwy do rozpoznania tegoż żądania w zakresie, w jakim zmierza ono do naprawienia szkody, jaką miał ponieść skarżący w wyniku wykonania tejże decyzji rozporządzeniem wykonawczym nr 668/2010 i rozporządzeniem nr 961/2010 (zwanymi dalej „spornymi aktami").

48 W konsekwencji należy stwierdzić, że Sąd jest właściwy do rozpatrzenia niniejszej skargi w zakresie zmienionym na rozprawie, to znaczy o tyle o ile dotyczy ona naprawienia szkody, którą skarżący, jak twierdzi, poniósł z tego powodu, że środki ograniczające przyjęte w decyzji 2010/413, zmienionej następnie decyzją 2010/644, zostały wprowadzone w życie w drodze spornych aktów (zwane dalej „spornymi środkami").

B. Istota sprawy

49 Zgodnie z art. 340 akapit drugi TFUE „[w] dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji". Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii, w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE, z powodu niezgodnego z prawem zachowania jej organów jest uzależnione od łącznego spełnienia określonych przesłanek, a mianowicie: bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zarzucanym instytucjom zachowaniem a poniesioną szkodą (zob. wyroki: z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 106 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 11 lipca 2007 r., Schneider Electric/Komisja, T-351/03, EU:T:2007:212, pkt 113; z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11 EU:T:2014:986, pkt 47).

50 Na poparcie niniejszej skargi skarżący podnosi, że w niniejszej sprawie zostały spełnione trzy wyżej wymienione przesłanki.

51 Rada, popierana przez Komisję, wnosi o oddalenie niniejszej skargi jako bezzasadnej ze względu na to, że skarżący nie przedstawił ciążącego na nim dowodu na to, że spełnione są wszystkie przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii.

52 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE, w brzmieniu, w jakim zostały one już wymienione w pkt 49 powyżej, są kumulatywne (wyrok z dnia 7 grudnia 2010 r., Fahas/Rada, T-49/07, EU:T:2010:499, pkt 92, 93; postanowienie z dnia 17 lutego 2012 r., Dagher/Rada, T-218/11, niepublikowane, EU:T:2012:82, pkt 34). Z powyższego wynika, że jeżeli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości, bez konieczności badania pozostałych przesłanek (wyrok z dnia 26 października 2011 r., Dufour/EBC, T-436/09, EU:T:2011:634, pkt 193).

53 Należy zatem zbadać, czy w niniejszej sprawie skarżący przedstawił ciążący na nim dowód bezprawności zachowania, które zarzuca Radzie, a mianowicie przyjęcia spornych aktów oraz pozostawienia jego nazwiska w spornych wykazach, rzeczywistego istnienia szkód materialnych i krzywd, które, jak twierdzi, poniósł, oraz istnienia związku przyczynowego między wspomnianym przyjęciem a szkodami, na które się powołuje.

1. W przedmiocie podnoszonej niezgodności z prawem

54 Skarżący podnosi, że przesłanka dotycząca niezgodności z prawem zachowania instytucji jest spełniona, ponieważ, co do zasady, przyjęcie spornych aktów i pozostawienie jego nazwiska w spornych wykazach stanowią wystarczająco istotne naruszenie, przez Radę, przepisów prawa mających na celu przyznanie praw jednostkom, co zgodnie z orzecznictwem może spowodować powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii.

55 W tym względzie, po pierwsze, skarżący przypomina, że z wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), a także z wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), wydanego w wyniku odwołania Rady i oddalającego wspomniane odwołanie (zob. pkt 21 powyżej), wynika, że sporne akty są niezgodne z prawem.

56 Z jednej strony przypomina on bowiem, że w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Sąd uznał, że Rada nie dysponowała żadnym obciążającym go dowodem , uzasadniającym umieszczenie jego nazwiska w spornych wykazach, i uważa, że okoliczność ta stanowi wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej, której celem jest przyznanie jednostkom praw, mogące skutkować powstaniem odpowiedzialności pozaumownej Unii. W odpowiedzi na pytanie zadane w ramach drugiego środka organizacji postępowania wskazuje on, że biorąc pod uwagę podobieństwo zdarzeń leżących u podstaw sporu w niniejszej sprawie oraz w sprawie, w której zapadł wyrok Trybunału z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402) – wszystkie ustalenia dotyczące wagi niezgodności z prawem zachowania Rady w tej ostatniej sprawie, można zastosować mutatis mutandis do niniejszej sprawy. Dodaje on, że Sąd powinien uznać, iż samo stwierdzenie nieważności spornych aktów nie może stanowić wystarczającego zadośćuczynienia za krzywdę.

57 Z drugiej strony skarżący uważa, że w świetle rażącego naruszenia prawa stwierdzonego przez Sąd w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142),decyzja Rady o wniesieniu odwołania od tego wyroku, stanowi nadużycie władzy, które spowodowało powiększenie poniesionej przez niego szkody.

58 Po drugie, skarżący twierdzi, że sporne środki skutkowały naruszeniem korzystania ze swobody przedsiębiorczości i prawa własności przysługującego mu na mocy art. 16 i 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”). Owo pogwałcenie praw podstawowych zwiększało ciężar naruszenia, którego dopuściła się Rada, w takim stopniu, że stanowi ono istotne naruszenie normy prawnej.

59 W odpowiedzi na pytanie zadane w ramach drugiego środka organizacji postępowania Rada, popierana przez Komisję, nie kwestionuje już naruszenia prawa wynikającego z przyjęcia spornych środków i uznaje, że wnioski wyciągnięte przez Trybunał w wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), dotyczące istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom, mają znaczenie dla niniejszej sprawy, ponieważ wskazanie skarżącego nastąpiło w okolicznościach podobnych do okoliczności faktycznych sprawy, w której zapadł ten wyrok. Sprzeciwia się ona natomiast twierdzeniom skarżącego dotyczącym nadużycia władzy i naruszenia art. 16 i 17 karty i uważa, że wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), nie zawiera żadnej istotnej wskazówki w tym względzie.

60 W niniejszym przypadku w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Sąd stwierdził niezgodność spornych aktów z prawem.

61 Niemniej jednak należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu stwierdzenie niezgodności z prawem danego aktu prawnego, jakkolwiek godne ubolewania, nie jest wystarczające, by uznać, że została spełniona przesłanka powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii dotycząca niezgodności z prawem zachowania zarzucanego instytucjom (wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 50; zob. także podobnie wyroki: z dnia 6 marca 2003 r., Dole Fresh Fruit International/Rada i Komisja, T-56/00, EU:T:2003:58, pkt 71–75; z dnia 23 listopada 2011 r., Sison/Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, pkt 31). Ewentualne stwierdzenie nieważności jednego lub większej liczby aktów Rady będących źródłem szkód, które podnosi skarżący, nawet jeżeli takie stwierdzenie nieważności zapadło na mocy wyroku Sądu wydanego przed wniesieniem skargi o odszkodowanie, nie stanowi zatem niewzruszalnego dowodu, wystarczająco istotnego, że instytucja dopuściła się naruszenia, co pozwoliłoby stwierdzić ipso iure jej odpowiedzialność pozaumowną.

62 Przesłanka dotycząca bezprawnego zachowania instytucji Unii wymaga wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia (zob. wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Wymóg wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej, która przyznaje jednostkom określone uprawnienia, ma na celu, by bez względu na rodzaj rozpatrywanego niezgodnego z prawem aktu uniknąć sytuacji, w której ryzyko konieczności ponoszenia ciężaru szkód podnoszonych przez zainteresowane osoby upośledziłoby zdolność danej instytucji do wykonywania w pełnym zakresie jej kompetencji w interesie ogólnym, zarówno w ramach jej działalności prawodawczej czy wymagającej podejmowania decyzji z zakresu polityki ekonomicznej, jak i w sferze jej kompetencji administracyjnych, nie dopuszczając jednakże do tego, by ciężar konsekwencji oczywistych i niewybaczalnych naruszeń spoczywał na jednostkach (zob. wyroki: z dnia 23 listopada 2011 r. Sison/Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 51).

64 W świetle orzecznictwa przywołanego w pkt 59–61 powyżej należy zbadać, czy przepisy prawa, na których naruszenie powołuje się skarżący w niniejszej sprawie, mają na celu przyznanie praw jednostkom i czy Rada dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia tych przepisów.

65 Na poparcie swojego żądania naprawienia szkody skarżący podnosi zasadniczo dwa zarzuty niezgodności z prawem, mianowicie, po pierwsze, przyjęcie spornych aktów i pozostawienie jego nazwiska w spornych wykazach, podczas gdy Rada nie dysponowała żadnymi dowodami na ich poparcie – niezgodność z prawem, której skutki zostały zaostrzone przez nadużycie władzy przez Radę w zakresie, w jakim wniosła odwołanie od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), a po drugie, naruszenie art. 16 i 17 karty.

66 Po pierwsze, jeśli chodzi o zarzut niezgodności z prawem oparty na przyjęciu spornych aktów oraz pozostawieniu przez Radę jego nazwiska w spornych wykazach, podczas gdy nie dysponowała ona żadnymi dowodami na ich poparcie, należy przypomnieć, że w pkt 68 i 69 wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), Sąd orzekł, że organ administracji działający ze zwykłą ostrożnością i starannością byłby w stanie zrozumieć w chwili przyjmowania aktu zaskarżonego w danej sprawie, że do niego należy zgromadzenie informacji i dowodów uzasadniających środki ograniczające wobec strony skarżącej w tej sprawie, tak aby w razie ich zakwestionowania mógł wykazać zasadność tych środków poprzez przedstawienie rzeczonych informacji i rzeczonych dowodów przed sądem Unii. Stwierdził on, że nie działając w ten sposób, Rada dopuściła się wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom w rozumieniu orzecznictwa przytoczonego w pkt 61 i 62 powyżej. W pkt 40 wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), wydanego w wyniku odwołania od wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), i oddalającego to odwołanie, Trybunał orzekł, że Sąd słusznie stwierdził, między innymi w pkt 68 i 69 swojego wyroku, że

utrzymujące się przez blisko trzy lata naruszenie ciążącego na Radzie obowiązku przedstawienia, w razie zakwestionowania, informacji lub dowodów potwierdzających powody zastosowania środków ograniczających wobec osoby fizycznej lub prawnej stanowiło wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom.

67 W niniejszym przypadku, jak to wynika z wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), potwierdzonego przez Trybunał w wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), należy stwierdzić, że naruszenie popełnione przez Radę nie tylko jest przedmiotowo identyczne, lecz również o około sześć miesięcy dłuższe niż naruszenie popełnione przez Radę w sprawie, w której zapadł wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986).

68 Wynika z tego, że z jednej strony norma prawna, której naruszenie podnoszone jest w niniejszej sprawie, jest normą prawną przyznającą uprawnienia jednostkom, wśród których figuruje skarżący jako osoba fizyczna, której dotyczą sporne akty. Z drugiej strony naruszenie tej zasady stanowi wystarczająco istotne naruszenie w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 63 powyżej.

69 Ponadto z uwag przedstawionych przez strony w ramach drugiego środka organizacji postępowania wynika, że jeśli chodzi o skutki, jakie wywodzą one z wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), dla niniejszej sprawy, to same są obecnie zgodne w kwestii, że niniejsza niezgodność z prawem stanowi wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom.

70 Co się tyczy argumentu, zgodnie z którym zasadniczo to ostatnie naruszenie jest o tyle bardziej istotne o ile obciążająca jest okoliczność, że wnosząc odwołanie od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) Rada dopuściła się nadużycia władzy – nie może on zostać uwzględniony.

71 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem akt jest dotknięty wadą nadużycia władzy tylko wtedy, kiedy z obiektywnych, właściwych dla danej sprawy i spójnych poszlak wynika, że został on przyjęty wyłącznie lub w znacznej mierze w celu innym niż wskazany albo w celu obejścia procedury specjalnie przewidzianej w traktacie dla okoliczności danej sprawy (zob. wyrok z dnia 29 listopada 2017 r., Montel/Parlement, T-634/16, niepublikowany, EU:T:2017:848, pkt 161 i przytoczone tam orzecznictwo).

72 W tym względzie z jednej strony należy przypomnieć, że prawo do wniesienia odwołania od wyroków Sądu jest przewidziane w art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i stanowi integralną część środków odwoławczych systemu sądowniczego Unii. Zgodnie z tym samym postanowieniem odwołanie do Trybunału ogranicza się do kwestii prawnych. Dodatkowo, zgodnie z art. 56 akapit drugi zdanie pierwsze statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie może zostać wniesione przez każdą stronę, której żądania nie zostały uwzględnione w całości lub w części. Z przepisów prawa pierwotnego Unii wynika, że z poszanowaniem ustanowionych w nim granic każda strona może swobodnie nie tylko wnieść odwołanie od wyroku Sądu, lecz ponadto podnosić wszelkie zarzuty, które uważa za użyteczne w celu popierania i wygrania swojej sprawy. Wobec tego, wbrew temu, co twierdzi skarżący, nie można zarzucać Radzie, że wniosła odwołanie od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), aby – jak precyzuje to w odpowiedzi na skargę – dysponować „utrwalonym orzecznictwem dotyczącym geograficznych środków ograniczających”, ponieważ taki argument odnosi się w sposób oczywisty do kwestii prawnej w rozumieniu art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE.

73 Z drugiej strony twierdzenie skarżącego, że Rada odwołała się od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), wyłącznie w celu wywarcia nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby zakończyła swój program jądrowy, podtrzymując w ten sposób skutki wywołane przez sporne akty wobec skarżącego, nie może zostać uwzględnione. Nie

tylko bowiem twierdzenie to nie jest poparte żadnym dowodem lub informacją, ale w każdym razie należy stwierdzić, że utrzymanie tych skutków jest nieodłącznie związane z decyzją o wniesieniu odwołania, a to na mocy art. 60 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. I tak, w myśl tego artykułu, „[n]a zasadzie odstępstwa od artykułu 280 [TFUE] orzeczenia Sądu o nieważności rozporządzenia stają się skuteczne dopiero po upływie terminu określonego w pierwszym akapicie artykułu 56 niniejszego Statutu, bądź jeśli w terminie tym wniesiono odwołanie – od daty jego oddalenia".

74 Dodatkowo należy przypomnieć (zob. pkt 18 powyżej), że w odniesieniu do skutków w czasie stwierdzenia nieważności rozporządzenia nr 961/2010 w pkt 106 wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Sąd orzekł, że ryzyko poważnego i nieodwracalnego naruszenia skuteczności środków ograniczających nałożonych rozporządzeniem nr 961/2010 nie wydaje się w tamtym przypadku wystarczająco wysokie, aby mogło uzasadnić utrzymanie w mocy skutków tego rozporządzenia wobec skarżących w czasie przekraczającym termin wskazany w art. 60 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Ponadto w pkt 107 tegoż wyroku (zob. pkt 19 powyżej) Sąd utrzymał w mocy skutki decyzji 2010/413, zmienionej decyzją 2010/644, do czasu, gdy skuteczne stanie się stwierdzenie nieważności rozporządzenia nr 961/2010.

75 Wniosek z powyższych rozważań jest taki, że utrzymanie w mocy skutków spornych aktów wobec skarżącego po stwierdzeniu ich nieważności w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), wynika z zastosowania przepisów statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i z suwerennej oceny Sądu, a nie z zarzucanego Radzie przez skarżącego zachowania, że wniosła ona odwołanie od tego wyroku.

76 W związku z powyższym, ponieważ skarżący nie przedstawił żadnej obiektywnej okoliczności, która mogłaby udowodnić, że Rada odwołała się od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), w celu zaszkodzenia skarżącej lub wywarcia nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby zakończyła swój program jądrowy – argument dotyczący nadużycia władzy przez Radę, które zwiększyło ciężar naruszenia normy prawnej rozpatrywanego w niniejszej sprawie, należy oddalić jako bezzasadny.

77 W odniesieniu do drugiego zarzutu niezgodności z prawem, opartego na naruszeniu art. 16 i 17 karty, należy zauważyć, że skarżący ogranicza się do przypomnienia przesłanek niezbędnych do tego, by powstało naruszenie praw i wolności uznanych w karcie i do podniesienia, że celem i skutkiem nałożonych na niego spornych środków były wynikające zeń ograniczenia jego prawa własności i swobody wykonywania działalności gospodarczej, ustanowione art. 16 i 17 karty.

78 Tymczasem, o ile zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo własności jest zagwarantowane w art. 17 karty, o tyle nie korzysta ono w prawie Unii z ochrony bezwzględnej, lecz musi być rozważane w świetle swojej funkcji społecznej. Wobec tego wykonywanie tych praw może zostać poddane ograniczeniom, pod warunkiem że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom Unii służącym interesowi ogólnemu i nie stanowią, w stosunku do swego celu nieproporcjonalnej i niemożliwej do przyjęcia ingerencji, która naruszałaby istotę praw w ten sposób gwarantowanych (zob. wyrok z dnia 13 września 2013 r., Makhlouf/Rada, T-383/11, EU:T:2013:431, pkt 97 i przytoczone tam orzecznictwo). Orzecznictwo to może zostać odpowiednio zastosowane do wolności prowadzenia działalności gospodarczej, która jest zagwarantowana w art. 16 karty.

79 W niniejszym przypadku, po pierwsze, należy zauważyć, że przyjęcie spornych aktów wobec skarżącego w zakresie, w jakim przewidują one zamrożenie jego środków finansowych, aktywów finansowych i innych zasobów gospodarczych, miało na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz wywarcie w ten sposób nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby zakończyła dane działania. Cel ten wpisywał się w bardziej ogólne ramy wysiłków związanych z utrzymaniem pokoju i bezpieczeństwa

międzynarodowego i był w konsekwencji uzasadniony i odpowiedni (zobacz podobnie i analogicznie wyrok z dnia 13 września 2013 r., Makhlouf/Rada, T-383/11, EU:T:2013:431, pkt 100, 101 i przytoczone tam orzecznictwo).

80 Po drugie, sporne środki były również konieczne, ponieważ inne, mniej restrykcyjne środki, takie jak system udzielania uprzedniego zezwolenia lub obowiązek uzasadnienia a posteriori wykorzystania przekazanych środków, nie pozwalały na równie skuteczne osiągnięcie realizowanego celu, jakim jest zapobieżenie rozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz wywarcie w ten sposób nacisku na Islamską Republikę Iranu, aby zakończyła dane działania, zwłaszcza w świetle możliwości obejścia nałożonych ograniczeń (zobacz analogicznie wyrok z dnia 13 września 2013 r., Makhlouf/Rada, T-383/11, EU:T:2013:431, pkt 101 i przytoczone tam orzecznictwo).

81 Tym samym skarżący nie wykazał, że sporne akty naruszyły prawa wynikające z art. 16 i 17 karty.

82 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że jedynie pierwszy zarzut niezgodności z prawem, dotyczący przyjęcia spornych aktów oraz pozostawienie przez Radę nazwiska skarżącego w spornych wykazach, podczas gdy nie dysponował żadnymi dowodami na ich poparcie, stanowi niezgodność z prawem powodującą powstanie odpowiedzialności Unii w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 63 powyżej.

2. W przedmiocie podnoszonej szkody i istnienia związku przyczynowego pomiędzy niezgodnością z prawem zarzucanego zachowania a tą szkodą

83 Skarżący uważa, że wykazał rzeczywisty i pewny charakter krzywdy i szkody, które poniósł z powodu spornych aktów oraz związek przyczynowy pomiędzy bezprawnością zarzucanego zachowania a podnoszoną szkodą. Biorąc pod uwagę szczególne okoliczności sprawy, skarżący uważa, że wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), nie podważa zasadności jego żądania odszkodowawczego.

84 Rada, popierana przez Komisja, nie zgadza się z argumentami skarżącego. Uważa on, że wnioski wyciągnięte przez Trybunał w wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), dotyczące przesłanek naprawienia szkody materialnej i niemajątkowej są istotne i korzystne dla jej argumentów w niniejszej sprawie.

85 Należy zbadać, czy skarżący przedstawił dowód podnoszonej szkody i związku przyczynowego pomiędzy bezprawnością zarzucanego zachowania a tą szkodą.

86 Jeżeli chodzi o przesłankę dotyczącą rzeczywistego charakteru szkody, to zgodnie z orzecznictwem odpowiedzialność pozaumowna Unii może powstać tylko wtedy, gdy skarżący faktycznie poniósł rzeczywistą i pewną szkodę (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 stycznia 1982 r. De Franceschi/ Rada i Komisja, 51/81, EU:C:1982:20, pkt 9; z dnia 16 stycznia 1996 r. Candiotte/Rada, T-108/94, Rec, EU:T:1996:5, pkt 54). Do skarżącego należy wykazanie, że przesłanka ta jest spełniona (zob. wyrok z dnia 9 listopada 2006 r., Agraz i in./Komisja, C-243/05 P, EU:C:2006:708, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo), a w szczególności przedstawienie jednoznacznych dowodów zarówno na istnienie, jak i na zakres szkody, na którą się powołuje (zob. wyrok z dnia 16 września 1997 r., Blackspur DIY i in./Rada i Komisja, C-362/95 P, EU:C:1997:401, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

87 Dokładniej, jakiekolwiek żądanie naprawienia szkody, czy to chodzi o szkodę materialną, czy krzywdę, symboliczne lub aby uzyskać znaczące odszkodowanie, musi precyzować charakter podnoszonej szkody w związku z zarzucanym zachowaniem oraz przynajmniej w przybliżony sposób szacować rozmiar tej szkody (zob. wyrok z dnia 26 lutego 2015 r. Sabbagh/Rada, T-652/11, niepublikowany, EU:T:2015:112, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).

88 Jeżeli chodzi o przesłankę dotyczącą istnienia związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym instytucjom zachowaniem i powoływaną szkodą, to wspomniana szkoda musi wynikać w sposób wystarczająco bezpośredni z podnoszonego zachowania, a zachowanie to musi stanowić bezpośrednią przyczynę szkody, nie istnieje natomiast obowiązek naprawienia wszelkich, nawet odległych szkodliwych konsekwencji niezgodnej z prawem sytuacji (zob. wyroki: z dnia 10 maja 2006 r., Galileo International Technology i in./Komisja, T-279/03, EU:T:2006:121, pkt 130 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie z dnia 4 października 1979, Dumortier i in./Rada, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, EU:C:1979:223, pkt 21). Do skarżącego należy dostarczenie dowodu istnienia związku przyczynowego między zarzucanym zachowaniem i powoływaną szkodą (zob. wyrok z dnia 30 września 1998 r., Coldiretti i in./Rada i Komisja, T-149/96, Rec, EU:T:1998:228, pkt 101 i przytoczone tam orzecznictwo).

89 To właśnie w świetle przytoczonego powyżej orzecznictwa należy zbadać, czy w niniejszej sprawie skarżący wykazał rzeczywisty i pewny charakter krzywdy i szkody, jakie miał ponieść w następstwie przyjęcia spornych aktów i utrzymania jego nazwiska w spornych wykazach oraz istnienie związku przyczynowego między wspomnianym przyjęciem a tymi szkodami.

a) W przedmiocie podnoszonej szkody majątkowej oraz istnienia związku przyczynowego

90 Skarżący twierdzi, że był szczególnie dotknięty spornymi środkami podjętymi wobec niego ze względu na to, że w chwili przyjęcia spornych aktów ośrodek jego interesów życiowych znajdował się we Francji, w obrębie Unii, ponieważ otrzymał obywatelstwo francuskie i zamieszkiwał we Francji, gdzie otworzył rachunki bankowe. Twierdzi on, że poniósł cztery rodzaje szkód majątkowych, a mianowicie, po pierwsze, stratę związaną z brakiem dynamicznego zarządzania swoimi aktywami finansowymi, po drugie, utracone korzyści, których przysporzyłoby mu zarządzanie swoimi nieruchomościami, po trzecie, straty poniesione przez spółki europejskie, i po czwarte, koszty obsługi prawnej związanej z częściowym odzyskaniem środków finansowych, a potem ze zwolnieniem zajętych rachunków bankowych. Z tytułu tych różnych szkód majątkowych, wnosi on o zobowiązanie Rady do zapłaty odszkodowania w łącznej kwocie 2 227 000 EUR.

91 Rada, popierana przez Komisję, wnosi o oddalenie żądania naprawienia podnoszonej szkody majątkowej.

1) W przedmiocie straty związanej z brakiem dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi skarżącego

92 Jeśli chodzi o stratę związaną z brakiem dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi, skarżący twierdzi w skardze, że posiada portfel aktywów w wysokości około 15 mln EUR, z czego duża część została zainwestowana w akcje spółek europejskich notowanych na giełdzie, akcje innych spółek, depozyty terminowe w różnych walutach oraz obligacje spółek i obligacje państwowe, w tym obligacje państwa greckiego. Ponadto uważa on, że skoro podmioty zarządzające środkami finansowymi pobierają wynagrodzenie średnio w wysokości 2% obsługiwanych środków, szkoda, której naprawienia niniejszym się domaga wynosi rocznie 2% kwoty jego środków finansowych, którą szacuje na 11 mln EUR, nie biorąc pod uwagę jego aktywów zapisanych na kontach bankowych otwartych w Belgii, czyli ogółem 660 000 EUR w okresie trzech lat.

93 W replice skarżący wyjaśnia przede wszystkim, że portfel „dynamiczny”, nazywany tak ze względu na jego skład, charakteryzuje się podjęciem ryzyka przekraczającego ryzyko, które podejmuje posiadacz portfela „zrównoważonego”, w zamian za wyższe wyniki w dłuższej perspektywie czasowej. Samym celem art. 1 rozporządzenia nr 423/2007 jest właśnie uniemożliwienie każdej osobie, wobec której zastosowano środki ograniczające, odpowiednio, zarządzania portfelem „dynamicznym”. Zastosowanie

środków ograniczających jest zatem zdarzeniem powodującym szkodę finansową, która powinna zostać automatycznie naprawiona, w przypadku gdy wspomniane środki zostaną później uznane za niezgodne z prawem.

94 Tymczasem skarżący twierdzi, że jego portfel w banku BNP Paribas wymaga „dynamicznego" zarządzania. Jako przykład zarządzania dynamicznego, załączono do repliki wyciąg z rachunku papierów wartościowych w BNP Paribas. Dodaje on, że wyjątek przewidziany w art. 29 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) nr 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 961/2010 (Dz.U. 2010, L 88, s. 1) nie ma zastosowania do rachunków mających takie cechy, lecz do takich jak rachunek bieżący, który posiadał w banku Belfius, który nie wymagał dynamicznego zarządzania, co wyjaśnia, dlaczego nie uwzględnił go wśród portfeli, w związku z którymi żąda naprawienia rzekomo poniesionej szkody. Tym samym brak zarządzania, w okresie od lipca 2010 r. do początku 2014 r., kontami skarżącego otwartymi w banku BNP Paribas uniemożliwił mu sprzedaż pozycji wysokiego ryzyka, takich jak obligacje państwa greckiego, wykorzystanie wahania rynku, przeprowadzenie – celem dostosowania swoich inwestycji – niezbędnych przy dynamicznym zarządzaniu arbitraży i ulokowanie środków pieniężnych uzyskanych ze zwrotu produktów terminowych, wypłaconych dywidend i odsetek.

95 Rada, popierana przez Komisję, nie zgadza się z argumentami skarżącego.

96 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 76 regulaminu postępowania skarga powinna zawierać między innymi żądania skarżącego oraz, w stosownym przypadku, dowody i wnioski dowodowe. Artykuł 85 regulaminu postępowania wymaga, aby taki dowód został przedstawiony w ramach pierwszej wymiany pism procesowych. Ponadto dowód dodatkowy może zostać złożony dopiero na etapie repliki, o ile opóźnienie jest uzasadnione.

97 Tymczasem w niniejszej sprawie, w odniesieniu do szkody odpowiadającej stracie wynikającej z braku dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi, to w skardze skarżący usiłuje wykazać poniesioną przez siebie szkodę, w sposób bardzo lakoniczny, wręcz niezrozumiały. Co się tyczy bowiem rzekomo poniesionej szkody, skarżący w skardze ogranicza się do ogólnego opisania rodzaju inwestycji, której dokonał oraz składu swoich aktywów, które początkowo, w pkt 66 skargi, wycenia na kwotę 15 mln EUR.

98 Z jednej strony w żadnym punkcie w skargi skarżący nie wymienił instytucji bankowych, którym powierzył zarządzanie swoimi aktywami, ani nawet kwot tych aktywów. Co najwyżej ogólnie odsyła, w przypisie do pkt 66 skargi, do dwóch załączników do skargi, zatytułowanych odpowiednio „wyciągi z rachunków i pisma z instytucji bankowych" oraz „pisma z banków", nie wskazując dokładnie do jakich okoliczności powołanych w tych załącznikach lub jakich ich fragmentów się odnosi.

99 Tymczasem w tym względzie należy przypomnieć, że wprawdzie treść skargi co do poszczególnych punktów może być poparta i uzupełniona poprzez odwołania do załączonych do niej wyciągów z dokumentów, jednakże ogólne odwołanie do innych pism, także wówczas, gdy stanowią one załączniki do skargi, nie rekompensuje braku zasadniczych elementów argumentacji prawnej, które muszą być zawarte w skardze. Ponadto nie jest rolą Sądu wyszukiwanie i identyfikowanie w załącznikach podstaw skargi i argumentów, na których może się ona opierać, ponieważ załączniki pełnią funkcję czysto dowodową i pomocniczą (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 2005 r., Honeywell/Komisja, T-209/01, EU:T:2005:455, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

100 Z drugiej strony w pkt 67 skargi skarżący wycenia ostatecznie swój portfel aktywów, bez podania uzasadnienia, na wartość 11 mln EUR i do tej podstawy stosuje stawkę 2%, która, według jego oświadczenia i bez dostarczenia żadnego dowodu, odpowiada średniemu wynagrodzeniu podmiotu zarządzającego środkami finansowymi, a w związku z tym szacuje swoją szkodę na 660 000 EUR w okresie trzech lat.

101 Taka lakoniczna i niezrozumiała argumentacja skargi wydaje się zbyt nieprecyzyjna, aby określić rozmiar niniejszej szkody i w związku z tym umożliwić Sądowi zrozumienie, w świetle przepisów regulaminu postępowania przytoczonych powyżej, zakresu roszczeń skarżącego. Argument ten należy zatem odrzucić jako niedopuszczalny.

102 Tytułem uzupełnienia, nawet przy założeniu, że pomimo tych okoliczności, w niniejszym przypadku Sąd mógłby szukać dowodów w załącznikach do skargi, o których mowa w pkt 96 powyżej – stwierdzić należy, że nie pozwalają one na określenie zakresu niniejszej szkody w sposób pewny.

103 W odniesieniu bowiem do załącznika zatytułowanego „wyciągi z rachunków i pisma z instytucji bankowych" zawiera on szereg dokumentów, których skarżący pojedynczo nie wyszczególnił. Sąd zauważa jednak, że wydaje się, iż chodzi o dokumenty, które mogą być wyszczególnione w następujący sposób:

– wyciąg z rachunku w banku Dexia z dnia 30 lipca 2010 r. (s. 23–25 załączników do skargi), w którym nie wskazano w żaden sposób nazwiska skarżącego jako posiadacza danego rachunku;

– zaświadczenie o stanie salda na dzień 28 czerwca 2010 r. na rachunku skarżącego w Banku Belfius z dnia 23 lipca 2015 r., wraz z wyciągiem z tego rachunku za okres od dnia 1 czerwca 2010 r. do dnia 9 października 2010 r. (s. 26–29 załączników do skargi), zaświadczenie i wyciąg, które są ostatecznie pozbawione znaczenia, ponieważ w replice skarżący wskazuje wyraźnie, że ich nie uwzględnia w niniejszym żądaniu odszkodowania;

– wyciągi z dwóch rachunków skarżącego otwartych w banku Société Générale (s. 30, 31 załączników do skargi);

– wyciąg z pracowniczego rachunku oszczędnościowego skarżącego w zakładach Amundi i Inter Extrsion (s. 32, 33 załączników do skargi);

– dokument zatytułowany „Portfolio Management Report", sporządzony przez bank BNP Paribas Wealth Management, w którym nie wskazano w żaden sposób nazwiska skarżącego jako posiadacza danego rachunku (s. 34–38 załączników do skargi);

– tabela wymieniająca rachunki otwarte w sześciu instytucjach, ich waloryzację oraz rodzaj bez wskazania w żaden sposób tożsamości ich posiadacza.

104 I tak, poza tym, że niektóre z wyżej wymienionych dokumentów nie pozwalają na określenie nazwiska posiadacza danego rachunku, żaden z części składowych rozpatrywanego załącznika nie pozwala zrozumieć w sposób rzeczywisty i pewny, jaką szkodę miał ponieść skarżący.

105 Argumentacja skarżącego jest jeszcze bardziej niezrozumiała po zapoznaniu się z jego wyjaśnieniami zawartymi w replice, ponieważ zgodnie z nimi należałoby wziąć pod uwagę tylko aktywa powierzone bankowi BNP Paribas. Tymczasem aktywa te – przy założeniu, że ich posiadaczem jest skarżący – zgodnie z dokumentem zatytułowanym „Portfolio Management Report" zawartym na stronach 34–38 załączników do skargi wynoszą 7 746 855 EUR, czyli jest to kwota znacznie niższa od kwoty 11 mln EUR, na podstawie której skarżący ostatecznie wyliczył wartość szkody jaką miał ponieść.

106 Co się tyczy załącznika zatytułowanego „Pisma z banków", zawiera on trzy pisma z trzech instytucji bankowych lub zarządzających aktywami, które wskazują jedynie na fakt, że instytucje te stosują się do skutków spornych aktów, mianowicie dokonały zamrożenia aktywów skarżącego oraz wyraziły wolę przestrzegania obowiązujących przepisów. Co się tyczy pisma banku BNP Paribas Wealth Management z dnia 11 lutego 2011 r., jego autor dodaje, że nie jest w stanie przejść, jak życzył sobie skarżący, na zarządzanie jego aktywami „w sposób zachowawczy", a zatem bardziej bezpieczny (s. 157 załączników do skargi). Należy stwierdzić, że dokumenty te nie pozwalają na określenie wielkości podnoszonej

przez skarżącego szkody. Z powyższych rozważań uzupełniających wynika, że żądanie naprawienia szkody w postaci straty wynikającej z braku dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi należy w każdym razie oddalić jako bezzasadne.

107 W świetle wniosku przedstawionego w pkt 101 powyżej i bez potrzeby badania, czy skarżący przedstawił dowód na istnienie związku przyczynowego, żądanie naprawienia szkody w postaci straty poniesionej wskutek braku dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi należy odrzucić jako niedopuszczalne.

2) W przedmiocie utraconych korzyści związanych z zarządzaniem nieruchomościami

108 Co się tyczy utraconych korzyści, których przysparzało mu zarządzanie nieruchomościami, skarżący wskazuje, że zarządzanie dwoma mieszkaniami, których jest właścicielem, we Francji i w Belgii, stało się niemożliwe w następstwie przyjęcia spornych aktów, ponieważ nie mógł pobierać czynszów, płacić za roboty i polisy ubezpieczeniowe.

109 W replice skarżący wyjaśnia, że art. 29 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 267/2012, który pozwala na dalsze pobieranie opłat od będących w toku umów najmu, nie miał zastosowania w przypadku mieszkania położonego we Francji, który na dzień, w którym nazwisko skarżącego zostało umieszczone po raz pierwszy w wykazie osób i podmiotów, do których mają zastosowanie środki ograniczające nie był wynajmowany z powodu prowadzonych w nim prac remontowych. Na podstawie umowy podpisanej w dniu 18 października 2014 r., po uchyleniu przyjętych wobec niego spornych środków, skarżący twierdzi, że wartość czynszowa danego mieszkania wynosi 2500 EUR miesięcznie, co oznacza, że brak zarobku wynikający z braku najmu można wycenić na kwotę 102 500 EUR.

110 Rada, popierana przez Komisję, nie zgadza się z argumentami skarżącego.

111 Tytułem głównym, jak zostało to przypomniane w pkt 96 powyżej, skarga powinna zawierać między innymi żądania skarżącego oraz dowody i wnioski dowodowe. Ponadto dowód dodatkowy może zostać złożony dopiero na etapie repliki, o ile zwłoka jest uzasadniona.

112 Tymczasem w niniejszej sprawie należy stwierdzić, że w pkt 68 skargi – jedynym miejscu, w którym skarżący zajmuje się szkodą wynikającą z niemożności zarządzania swoimi nieruchomościami – ogranicza się on do stwierdzenia, że wspomniana szkoda wynika z „niemożliwości pobierania czynszów, zapłaty za prace i ubezpieczenia itd." i nie przedstawia absolutnie żadnego dokumentu lub dowodu aby poprzeć swoje twierdzenie, wykazać swoje tytuły własności oraz udowodnić szkodę i związek przyczynowy. Prawdą jest, wyłącznie jeśli chodzi o mieszkanie, którego jest właścicielem we Francji, że w replice skarżący przedstawił załącznik C.2 zawierający trzy dokumenty, mianowicie, umowę najmu podpisaną w dniu 18 października 2014 r., zawiadomienie w sprawie podatku 2013 „opłata od wolnych mieszkań" sporządzone w dniu 29 października 2013 r. oraz pismo z dnia 20 października 2014 r. skierowane do urzędu skarbowego. Jednakże o ile te trzy dokumenty zostały sporządzone przed wniesieniem niniejszej skargi, o tyle skarżący w żaden sposób nie uzasadnił ich spóźnionego, bo na etapie repliki, przedstawienia. W związku z tym załącznik C.2 do repliki należy odrzucić jako niedopuszczalny. W świetle powyższych rozważań żądanie naprawienia wyżej wymienionej szkody należy zatem odrzucić jako niedopuszczalne.

113 Tytułem uzupełnienia, nawet przy założeniu, że w niniejszym przypadku wspomniane żądanie oraz załącznik C.2 zostałyby uznane za dopuszczalne, należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawił żadnego dowodu co do rzeczywistego i pewnego charakteru podnoszonej szkody, która w związku z tym powstała. Należy w szczególności stwierdzić, że skarżący nie przedstawił, ani dowodu swojego prawa własności odnoszącego się do dwóch mieszkań, których, jak twierdzi, jest właścicielem, ani dowodu na to, że owe nieruchomości były przeznaczone do wynajmu w chwili przyjęcia spornych aktów.

114 Ponadto wbrew temu, co twierdzi skarżący, sporne akty nie uniemożliwiały mu w żaden sposób dalszego zamieszkiwania, gdyby wcześniej miało to miejsce, w mieszkaniu, którego był właścicielem; tym bardziej, że – jak przypomniał w pkt 65 skargi – w chwili przyjęcia spornych aktów posiadał on obywatelstwo francuskie i zamieszkiwał we Francji.

115 Z powyższych rozważań uzupełniających wynika, że skarżący nie przedstawił dowodu na okoliczność szkody, którą miał ponieść w odniesieniu do dwóch mieszkań, których miał być właścicielem we Francji i w Belgii, w związku z czym jego żądanie naprawienia szkody polegającej na utracie dochodów z najmu powinno, w każdym przypadku, zostać oddalone jako bezzasadne.

116 W świetle wniosku sformułowanego w pkt 112 powyżej i bez konieczności badania czy skarżący przedstawił dowód na istnienie związku przyczynowego, żądanie naprawienia szkody wynikającej z niemożności zarządzania przez skarżącego jego nieruchomościami należy odrzucić jako niedopuszczalne.

3) W przedmiocie strat poniesionych w spółkach europejskich

117 W odniesieniu do strat poniesionych w spółkach europejskich skarżący wskazuje, że w chwili przyjęcia spornych aktów posiadał 26% udziałów we francuskiej spółce Codefa Connectique S.A.S. (zwanej dalej „Codefa") i był akcjonariuszem niemieckich spółek Decom Technology GmbH (zwanej dalej „Decom") i Senteg GmbH, poprzez belgijską spółkę Soreltek S.A. Akty te spowodowały dla tych spółek niemożliwe do przezwyciężenia trudności, a tym samym obniżenie ich wartości. W celu wykazania istnienia szkody majątkowej poniesionej w związku z Codefa i Decom, skarżący przedstawił opinię z dnia 21 lipca 2015 r. sporządzoną przez firmę audytorską wpisaną na listę biegłych rewidentów regionu Île-de-France (Francja), znajdujące się w załączniku A.14 do skargi (zwaną dalej „opinią biegłego rewidenta").

118 Rada, popierana przez Komisję, nie zgadza się z argumentami skarżącego.

i) W przedmiocie strat poniesionych w Senteg i Decom

119 Co się tyczy żądania naprawienia szkody w postaci strat poniesionych w Senteg i Decom, Rada, wspierana przez Komisję, uważa, że wniosek ten jest niedopuszczalny. Skarżący nie posiada bowiem żadnych udziałów w tych spółkach. Co się tyczy Soreltek, która miałaby posiadać 80% udziałów w spółce Decom i 20% udziałów w spółce Senteg, i której to skarżący, jak twierdzi, jest jedynym beneficjentem ekonomicznym, z jej statutu lub z innych dowodów w sprawie nie wynika, żeby posiadał ją, bezpośrednio lub pośrednio, skarżący ponieważ w 99% posiadała ją spółka luksemburską Wirkkraft S.A. i w 1% spółka trzecia. Nawet gdyby skarżący był beneficjentem ekonomicznym Wirkkraft, jego interes w działaniu byłby zbyt pośredni w stosunku do Sentega lub do Decom.

120 W replice skarżący utrzymuje, że posiada papiery wartościowe na okaziciela Wirkkraft, które, o ile zajdzie taka potrzeba, może przedstawić, że zapewnia całość finansowania tej spółki i że jest jedynym beneficjentem ekonomicznym Wirkkraft i Soreltek.

121 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o Soreltek, to zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 99 powyżej, nie jest rolą Sądu wyszukiwanie i identyfikowanie w załącznikach podstaw skargi i argumentów, na których może się ona opierać. W niniejszym przypadku zaś, w pkt 76 skargi, skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że „został zidentyfikowany jako jedyny beneficjent ekonomiczny" Soreltek. Na poparcie tego twierdzenia ogranicza się do odesłania, bez żadnych wyjaśnień, do czterech dokumentów znajdujących się w załączniku A.13 do skargi.

122 W każdym razie, nawet przy założeniu, że w niniejszym przypadku Sąd może wyszukiwać i identyfikować dowody, którymi można poprzeć to twierdzenie skarżącego, należy stwierdzić, że nie pozwala na to żaden z tych dokumentów znajdujących się w załączniku A.13 do skargi.

123 Po pierwsze, statut Soreltek, w postaci, w jakiej został on zarejestrowany w Moniteur belge (zob. s. 269–271 załączników do skargi) w żaden sposób nie odnosi się do rzekomego statusu skarżącego w tej spółce jako jednego beneficjenta ekonomicznego. Co najwyżej wynika z niego, że 209 z 210 udziałów w Soreltek, czyli nieco ponad 99% tych udziałów, posiada Wirkkraft, a ostatnią część spółka Transnational Consulting Group. Ponadto nie wydaje się również, żeby skarżący zajmował stanowisko lub funkcję administratora czy administratora delegowanego Soreltek (zob. s. 271 załączników do skargi).

124 Po drugie, dwa pisma adresowane przez bank Dexia do Soreltek datowane na dzień 11 sierpnia 2010 r. i 8 września 2010 r. (s. 272 i 273 załączników do skargi) mają na celu poinformowanie wspomnianej spółki, że na wniosek procureur du Roi de Bruxelles (prokuratora królewskiego w Brukseli, Belgia) dwa jej rachunki zostały zablokowane, a następnie zlikwidowane. W żadnym wypadku nie ma mowy o tym, żeby skarżący miał status jedynego beneficjenta ekonomicznego tej spółki.

125 Po trzecie, pismo z dnia 11 lutego 2014 r. (powtarzające się dwukrotnie na s. 274 i 275 załączników do skargi), skierowane przez kancelarię adwokacką do biura procureur du Roi de Bruxelles określa jedynie status sygnatariuszy jako „adwokatów skarżącego i jego spółki SA Soreltek" oraz zawiera wniosek o zwrot aktywów bankowych ich klientów. Żaden element tego pisma nie pozwala na potwierdzenie, żeby skarżący posiadał rzekomy statusu jedynego beneficjenta gospodarczego względem Soreltek.

126 Po czwarte, pismo procureur du Roi de Bruxelles z dnia 6 grudnia 2013 r. (s. 276 załączników do skargi) informuje adwokata skarżącego, że „na ten dzień zarządza zwolnienie aktywów zajętych w tej sprawie przeciwko F. Mahmoudianowi i SA Soreltek" i przekazuje kopię wniosku skierowanego przez „bank ING do O.C.S.C. w sprawie papierów wartościowych F. Mahmoudiana (papiery wartościowe Befimmo SCA-SICAFI)". W żadnym wypadku nie ma mowy o jakimkolwiek statusie skarżącego jako jedynego beneficjenta ekonomicznego względem Soreltek.

127 Ponadto należy zauważyć, że w pkt 93 repliki skarżący ograniczył się do powtórzenia, że jest on beneficjentem ekonomicznym Soreltek i wywnioskował z tego, że spółka ta stanowiła część jego aktywów.

128 W drugiej kolejności, w odniesieniu do Wirkkraft, należy stwierdzić, że w skardze skarżący nie przedstawił żadnego dowodu, który mógłby poprzeć jego twierdzenie, zawarte w pkt 92 repliki, że jest on beneficjentem ekonomicznym i posiadaczem papierów wartościowych na okaziciela tej spółki. Co najwyżej w replice podaje, że „gotowy" jest przedstawić oryginały tych papierów wartościowych, a dodatkowo twierdzi, że „[f]inansowanie […] Wirkkraft zapewnia w całości skarżący, który jest jej »beneficjentem ekonomicznym«, jak wynika to z oświadczenia złożonego w [z]ałączniku C.6".

129 Tymczasem z jednej strony, mając na uwadze przepisy art. 76 i 85 regulaminu postępowania, na skarżącym spoczywał obowiązek przedstawienia, na etapie skargi, dowodów na to, że, jak twierdzi, jest posiadaczem papierów wartościowych na okaziciela Wirkkraft. Nie próbuje w żaden sposób wyjaśnić, dlaczego – w tym na etapie repliki – nie przedstawił takiego dodatkowego dowodu.

130 Z drugiej strony, jeśli chodzi o oświadczenie przedłożone w załączniku C.6 do repliki, należy wskazać, że mimo iż oświadczenie to zostało opatrzone datą 9 grudnia 2013 r., to jest nieco mniej niż dwa lata przed wniesieniem niniejszej skargi, skarżący w żaden sposób nie wyjaśnia, dlaczego zostało ono przedstawione na etapie repliki. W związku z tym załącznik C.6 do repliki, który okazuje się zawierać jedynie zwykłe, niczym nie poparte, oświadczenie złożone przez skarżącego, należy odrzucić jako niedopuszczalny.

131 Z powyższych rozważań wynika, że skarżący nie wykazał, że – jak twierdzi – jest „beneficjentem ekonomicznym” i posiadaczem papierów wartościowych na okaziciela Wirkkraft.

132 W świetle całości powyższych rozważań należy w każdym razie stwierdzić, że w braku przedstawienia najmniejszego dowodu na poparcie swoich twierdzeń, skarżący – żądając naprawienia szkody w postaci strat poniesionych w Sentegu i Decom – powołał się, na szkodę, której rzeczywistego charakteru nie wykazał zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 86 powyżej.

133 W konsekwencji to ostatnie żądanie należy odrzucić jako niedopuszczalne, a w każdym razie oddalić jako bezzasadne.

ii) W przedmiocie strat związanych z Codefa

134 Co się tyczy żądania naprawienia szkody w postaci strat związanych z Codefa, w celu wykazania szkody majątkowej, którą, jak twierdzi, miał ponieść jeśli chodzi o Codefa, skarżący opiera się z jednej strony na opinii biegłego rewidenta, a z drugiej strony na szeregu kopii dokumentów dotyczących Codefa, dołączonych do skargi w załączniku A.5.

135 Po pierwsze należy dokonać oceny mocy dowodowej opinii biegłego rewidenta.

136 Z tego powodu wobec braku przepisów Unii dotyczących pojęcia dowodu, sąd Unii ustanowił zasadę swobodnej oceny dowodów lub swobodę środków dowodowych, którą należy rozumieć jako możliwość powołania środków dowodowych każdego rodzaju, takich jak zeznania świadków, dowody z dokumentów, przyznanie się do winy etc. (zob. podobnie wyroki: z dnia 23 marca 2000 r., Met-Trans i Sagpol, C-310/98 i C-406/98, EU:C:2000:154, pkt 29; z dnia 8 lipca 2004 r., Dalmine/Komisja, T-50/00, EU:T:2004:220, pkt 72; opinia rzecznika generalnego P. Mengozziego w sprawie Archer Daniels Midland/Komisja, C-511/06 P, EU:C:2008:604, pkt 113, 114). Jednocześnie sąd Unii ustanowił zasadę swobodnej oceny dowodów, zgodnie z którą ustalenie wiarygodności lub innymi słowy, mocy dowodowej środka dowodowego jest pozostawione swobodnemu uznaniu sędziego (wyrok z dnia 8 lipca 2004 r., Dalmine/Komisja, T-50/00, EU:T:2004:220, pkt 72; opinia rzecznika generalnego P. Mengozziego w sprawie Archer Daniels Midland/Komisja, C-511/06 P, EU:C:2008:604, pkt 111, 112).

137 Aby wykazać moc dowodową dokumentu, należy uwzględnić szereg elementów, takich jak pochodzenie dokumentu, okoliczności jego sporządzenia, adresata tego dokumentu i jego brzmienie, a także rozpatrzyć – w świetle powyższych elementów – czy zawarta w nim informacja wydaje się rozsądna i wiarygodna (wyroki: z dnia 15 marca 2000 r., Cimenteries CBR i in./Komisja, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95, EU:T:2000:77, pkt 1838; a także z dnia 7 listopada 2002 r., Vela i Tecnagrind/Komisja, T-141/99, T-142/99, T-150/99 i T-151/99, EU:T:2002:270, pkt 223).

138 W tym kontekście sąd Unii uznał już, że przedstawiona przez skarżącego analiza nie może zostać uznana za neutralną i niezależną opinię, jako że została ona sporządzona na żądanie samego skarżącego, i przez niego sfinansowana, na podstawie udostępnionych przez niego danych, a prawidłowość lub znaczenie tych danych nie zostały zweryfikowane w jakikolwiek niezależny sposób (zob. podobnie wyrok z dnia 3 marca 2011 r., Siemens/Komisja, T-110/07, EU:T:2011:68, pkt 137).

139 Sąd Unii miał już okazję stwierdzić, że nie można uznać mocy dowodowej opinii wyłącznie z uwagi na jej przedmiotową treść oraz ze względu na to, że zawarte w takim dokumencie niepoparte niczym twierdzenie nie jest samo w sobie rozstrzygające (zob. podobnie wyrok z dnia 16 września 2004 r., Valmont/Komisja, T-274/01, EU:T:2004:266, pkt 71).

140 To właśnie w świetle zasad przypomnianych w pkt 136–139 powyżej należy dokonać oceny mocy dowodowej opinii biegłego rewidenta.

141 W tym względzie należy zauważyć, że opinia biegłego rewidenta została sporządzona przez firmę audytorską wpisaną na listę biegłych rewidentów regionu Paryż Île-de-France. Z pisma, które znajduje się na stronach 2 i 3 wspomnianej opinii, skierowanego do skarżącego i datowanego na dzień 21 lipca 2015 r., wynika, że zgodnie z warunkami ustalonymi podczas spotkania w dniu 18 czerwca 2015 r. celem zadania powierzonego tej spółce przez skarżącego była ocena szkód, spowodowanych przez zastosowanie spornych środków, jeśli chodzi o jego udziały w kapitale Codefa i Decom. W ramach wykonywania tego zadania, w tym piśmie wyjaśniono w szczególności, że „[ta] opinia została sporządzona na podstawie dokumentów dostarczonych nam przez F. Mahmoudiana". Z brzmienia wspomnianego pisma wynika, że opinia biegłego rewidenta została sporządzona na wniosek skarżącego w celu poświadczenia, w ramach niniejszego sporu, rzeczywistego charakteru i zakresu podnoszonej szkody materialnej oraz że, zasadniczo, opiera się ona na dokumentach przedstawionych przez skarżącego. Należy podkreślić, że wspomniane dokumenty, do których czasem odsyłają przypisy, nie zostały załączone do opinii biegłego rewidenta.

142 Ze względu na kontekst, w jakim sporządzono opinię biegłego rewidenta i zgodnie z zasadami przypomnianymi w pkt 136–139 powyżej, moc dowodową tej opinii należy zrelatywizować. Nie można uznać jej za wystarczającą, aby mogła ona stanowić dowód wskazanych w niej okoliczności – w szczególności co się tyczy rzeczywistego charakteru i zakresu podniesionej szkody. Co najwyżej może stanowić uprawdopodobnienie, pod warunkiem potwierdzenia innymi środkami dowodowymi.

143 Po drugie, w odniesieniu do kopii dokumentów dotyczących Codefa, znajdujących się w załączniku A.5 do skargi, lecz również opinii biegłego rewidenta, do której skarżący ogólnie odsyła w pkt 71 skargi, należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 99 nie jest rolą Sądu wyszukiwanie i identyfikowanie w załącznikach zarzutów i argumentów, które można by uznać za stanowiące podstawę skargi. Jest tak tym bardziej w przypadku, gdy załącznik stanowią akta składające się z szeregu dokumentów odnoszących się do danego tematu lub osoby, które to dokumenty znajdują się na wielu stronach. W takim przypadku z uwagi na brak dokładnego odesłania przez stronę, która je powołuje, do dowodów i fragmentów wspomnianych załączników, które strona pragnie uwypuklić, aby wykazać zasadność swojej argumentacji, w świetle przytoczonego powyżej orzecznictwa moc dowodowa tego rodzaju załączników jest znacznie ograniczona.

144 Tak jest w oczywisty sposób w niniejszej sprawie w odniesieniu do załącznika A.5 do skargi, który, jak wskazuje skarżący, stanowi „[k]opie dokumentów dotyczących spółki CODEFA", znajdujące się na s. 41–154 załączników do skargi, czyli łącznie 114 stron. W braku dokładnego odesłania, w skardze, do elementów znajdujących się wśród tych 114 stron załącznika A.5 należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał zasadności swojej argumentacji w niniejszej sprawie.

145 Co się tyczy ogólnego odesłania, w pkt 71 skargi, do opinii biegłego rewidenta w celu wykazania istnienia szkody poniesionej przez skarżącego, w szczególności w zakresie jego udziałów w Codefa, należy ponownie stwierdzić, że w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania i orzecznictwa przytoczonego w pkt 99 powyżej, takie ogólne odesłanie do wspomnianej opinii znajdującej się na s. 277–290 załączników do skargi, nie może zastąpić braku istotnych elementów argumentacji prawnej, które muszą być zawarte w skardze.

146 Po trzecie, w odniesieniu do żądania dotyczącego naprawienia szkody w postaci strat związanych z Codefa, skarżący podnosi, że w następstwie przyjęcia spornych aktów wobec skarżącego i spółki Fulmen, Codefa napotkała takie trudności, że nie mógł uzyskać zwrotu udzielonych jej pożyczek w wysokości 220 000 EUR ani odzyskać swoich inwestycji z tytułu nabycia udziałów w tej spółce w 2009 r. Tytułem wspomnianych trudności skarżący twierdzi, że w październiku 2010 r. bank Société Générale zamknął rachunek Codefa i zlikwidował debet, z którego korzystała. Ponadto nie mogła ona otworzyć konta w innej instytucji bankowej. Wreszcie, ze względu na sankcje nałożone na skarżącego

i Fulmen, nie mogła ona skorzystać z pomocy państwa francuskiego przyznawanej przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji, chociaż była ona do tego uprawniona. Ze względu na brak pomocy finansowej, której mógłby udzielić akcjonariusz te trudności finansowe doprowadziły do jej likwidacji w 2012 r.

147 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o dwie pożyczki na łączną kwotę 220 000 EUR, których jakoby miał udzielić skarżący Codefie, to przede wszystkim należy stwierdzić, że w przypisie do pkt 72 skargi skarżący odsyła jedynie bez żadnego wyjaśnienia do załącznika A.5 do skargi. Tym samym skarżący nie przedstawił dowodu na istnienie tych dwóch pożyczek, przez co, w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania, argumentację tę należy odrzucić jako niedopuszczalną.

148 Tytułem uzupełnienia, nawet przy założeniu, że odesłanie takie jest w niniejszym przypadku wystarczające, w związku z czym Sąd jest uprawniony do wyszukiwania w załączniku A.5 do skargi czy dokument wykazuje istnienie omawianych pożyczek, należałoby przynajmniej zająć się dwoma dokumentami przedstawionymi, odpowiednio, na s. 43 i 44 i na s. 45 i 46 załączników do skargi. Te dwa dokumenty stanowią dwie umowy pożyczki zawarte pomiędzy Codefa, w charakterze pożyczkobiorcy, i skarżącym, jako pożyczkodawcą, w wysokości, odpowiednio, 70 000 EUR i 150 000 EUR, czyli w sumie 220 000 EUR, która to kwota okazuje się odpowiadać tej, na którą powołuje się skarżący. Jednakże należy zauważyć, że – jak przyznał sam skarżący podczas rozprawy – te dwie umowy, sporządzone w języku angielskim, nie są ani parafowane, ani podpisane. W tych okolicznościach, nawet gdyby przyjąć, że argumentacja oparta na tych dwóch dokumentach jest dopuszczalna, moc dowodowa każdego z nich jest bardzo ograniczona, ponieważ nie pozwalają na ustalenie z całą pewnością istnienia wierzytelności, na którą skarżący się powołuje, aby żądać naprawienia przedmiotowej szkody. Wniosku tego nie może zrównoważyć fakt – co skarżący zasygnalizował na rozprawie – że ze szczegółowego bilansu Codefa po stronie pasywów (stan na dzień 30 czerwca 2011 r.), zawartego na s. 80 i 81 załączników do skargi wynika, że w rubryce „debety i usługi bankowe", linia 455002 „Mahmoudian Féreun" widnieje dług w wysokości 220 000 EUR netto na dzień 30 czerwca 2011 r. Ponieważ Codefa została zlikwidowana ponad sześć miesięcy po sporządzeniu tych rachunków, nie można mieć pewności, czy pożyczki udzielone Codefa przez skarżącego nie zostały w międzyczasie spłacone w całości lub w części. Tym samym nawet przy założeniu, że Sąd mógłby uwzględnić ten dokument znajdujący się w załączniku A.5 do skargi, do którego skarżący nie odniósł się dokładnie w swojej skardze, taka wzmianka nie pozwalałaby na wykazanie rzeczywistego charakteru podnoszonej szkody.

149 Po drugie, co się tyczy decyzji banku Société Générale o zamknięciu rachunku Codefa i debetu, z którego korzystała należy stwierdzić, że w przypisie do pkt 73 skargi skarżący odsyła wyłącznie i bez dalszych wyjaśnień do „załącznika A.5, zob. pismo z Société Générale z dnia 2.9.2010 r.". Jak zostało już stwierdzone w pkt 144 powyżej, takie odesłanie jest niewystarczające, ponieważ zawiera wiele dokumentów zawartych łącznie na 114 stronach. Tym samym skarżący nie przedstawił dowodu na istnienie takich decyzji wydanych przez bank Société Générale, wobec czego w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny.

150 Dodatkowo, nawet przy założeniu, że w niniejszej sprawie takie odesłanie jest wystarczające, w związku z czym Sąd powinien poszukać w załączniku A.5 do skargi, jaki dokument stanowi „pismo z Société Générale z dnia 2.9.2010 r.", można wówczas stwierdzić, że wspomniany dokument znajduje się na pierwszej stronie załącznika A.5, czyli na s. 41 załączników do skargi. Tymczasem należy zauważyć, że – jak przyznał sam skarżący podczas rozprawy – z treści tego pisma banku Société Générale nie wynika wcale, żeby zamknięcie rachunku Codefa, a także zlikwidowanie limitu w rachunku bieżącym na kwotę 80 000 EUR wynikały z wydania spornych aktów.

151 Po trzecie, co się tyczy odmowy otwarcia rachunku bankowego dla Codefa ze względu na sporne akty wydane przeciwko skarżącemu, jakiej miała jakoby udzielić inna instytucja bankowa – stwierdzić należy, że to twierdzenie zawarte w skardze nie jest poparte żadnym dowodem. W związku z tym w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny.

152 Po czwarte, co się tyczy twierdzenia, zgodnie z którym Codefa nie mogła skorzystać z pomocy przyznawanej zwykle przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji chociaż była ona do tego uprawniona, należy ponownie stwierdzić, że twierdzenie to nie jest poparte żadnym dowodem. W związku z tym w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny.

153 Po piąte, jeśli chodzi o twierdzenie, zgodnie z którym skarżący, ze względu na likwidację Codefa, nie mógł „bezpośrednio lub pośrednio odzyskać inwestycji [z tytułu] nabycia akcji w 2009 r.", należy stwierdzić, że ów argument zawarty w skardze nie został poparty żadnym dowodem. W szczególności skarżący nie podaje ani całkowitej kwoty, jaką zainwestował w celu nabycia akcji Codefa, ani liczby akcji, ani ich wartości nominalnej. W związku z tym w świetle przepisów art. 76 regulaminu postępowania argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny.

154 W świetle całości powyższych rozważań w zakresie, w jakim argumenty przedstawione na poparcie żądania naprawienia szkody związanej z Codefa są w części niedopuszczalne, a w części bezzasadne, skarżący żądania tego nie uzasadnił. Należy zatem stwierdzić, że należy je oddalić jako bezzasadne.

155 W związku z tym, w świetle wniosków wyciągniętych w pkt 133 i 154 powyżej, żądanie naprawienia szkody w postaci strat poniesionych przez skarżącego w spółkach europejskich należy w części odrzucić jako niedopuszczalne, a w części oddalić jako bezzasadne.

4) W przedmiocie kosztów obsługi prawnej związanej z częściowym odzyskaniem środków finansowych skarżącego, a potem ze zwolnieniem zajętych rachunków bankowych

156 Jeśli chodzi o koszty obsługi prawnej poniesione w celu częściowego odzyskania środków finansowych, a następnie zwolnienie zajętych rachunków bankowych, skarżący podnosi, że nie przekazano mu żadnej informacji na temat procedury, jaką należy przeprowadzić, aby dysponować środkami finansowymi niezbędnymi do pokrycia swoich wydatków osobistych. W związku z tym, w celu uzyskania kwoty w wysokości 1000 EUR miesięcznie, korzystał on z kancelarii adwokackiej we Francji, która naliczyła mu honorarium w wysokości 8875 EUR. Podobnie umocował on kancelarię prawniczą w Belgii, po pierwsze, aby dokonywać czynności przed władzami belgijskimi, a następnie po wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775) do podjęcia koniecznych kroków w celu zwolnienia zajętych rachunków bankowych, za co naliczono honorarium w wysokości 8838 EUR. W sumie rozpatrywane koszty obsługi prawnej stanowiły zatem honorarium w wysokości 17 713 EUR.

157 Na etapie repliki skarżący podkreśla, że ze względu na jego wiek i sytuację osobistą, w celu skutecznego wykonywania swoich praw wobec banków i władz publicznych konieczna mu była pomoc wyspecjalizowanego doradcy; fakt, iż konieczny był rok czasu, żeby odzyskać sumy niezbędne na pokrycie podstawowych wydatków świadczy o tym, że walka ta była skomplikowana i trudna; ponadto z akt sprawy wynika, że zablokowanie rachunków skarżącego w Belgii było bezpośrednio związane ze spornymi aktami.

158 Rada, popierana przez Komisję, nie zgadza się z argumentami skarżącego.

159 Zasadniczo z tytułu szkody związanej z kosztami obsługi prawnej poniesionymi przez niego w celu częściowego odzyskania we Francji i w Belgii środków finansowych, w spornym okresie, a następnie w celu zwolnienia jego zajętych rachunków bankowych, skarżący wnosi o zwrot honorariów adwokackich, które za to zapłacił. W związku z tym w załącznikach do skargi skarżący przedstawił z jednej strony wymianę pism między kancelarią adwokacką z siedzibą we Francji a dyrekcją generalną skarbu państwa (Francja) oraz wymianę pism między kancelarią adwokacką z siedzibą w Belgii a prokuraturą w Brukseli, z drugiej zaś strony dwie noty dotyczące honorariów naliczonych odpowiednio przez dane kancelarie adwokackie. Należy stwierdzić, że mówiąc o „spornym okresie", skarżący ma na myśli okres pomiędzy pierwszym wpisem jego nazwiska dnia 26 lipca 2010 r. (zob. pkt 10 powyżej) i wykreśleniem tego nazwiska ze spornych wykazów w dniu 19 grudnia 2013 r. (zob. pkt 22 powyżej) (dalej zwanym „spornym okresem").

160 W tym względzie, jeśli chodzi o dowód, że szkoda była rzeczywista, którego ciężar dostarczenia, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 86 powyżej, spoczywa na skarżącym, bez konieczności orzekania w kwestii, czy w ramach danych postępowań krajowych w niniejszej sprawie, skarżący musiał skorzystać z usług adwokata, należy stwierdzić, że skarżący ograniczył się do przedstawienia dwóch not obejmujących honoraria, wystawione przez jego adwokatów, na niego osobiście adresowane, na łączną kwotę 17 713 EUR. Nie przedstawia on natomiast żadnego dowodu na to, że te dwie noty obejmujące honoraria zostały nie tylko rzeczywiście zapłacone, lecz przede wszystkim, skoro żąda on zwrotu z tytułu niniejszej szkody, że zostały one zapłacone z jego własnych środków.

161 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarżący, w sposób oczywisty, nie przedstawił przekonujących dowodów zarówno na istnienie, jak i na zakres szkody, którą podnosi w związku z kosztami adwokackimi, które zdecydował się ponieść z tytułu korzystania z pomocy przed francuskimi i belgijskimi organami krajowymi. Tym samym, w sposób oczywisty, nie udowodnił on, że szkoda polegająca na kosztach obsługi prawnej, które miał ponieść we Francji i w Belgii, a której naprawienia się domaga, była rzeczywista i pewna. W związku z tym żądanie zwrotu kosztów poniesionych przez skarżącego na adwokatów we Francji i w Belgii należy oddalić (zob. podobnie postanowienie z dnia 7 lutego 2018 r., AEIM i Kazenas/Komisja, T-436/16, niepublikowane, EU:T:2018:78, pkt 46, 47).

162 W świetle wniosków wyciągniętych w pkt 107, 116, 155 i 161 powyżej należy odrzucić żądanie naprawienia rzekomo poniesionej szkody majątkowej w części jako niedopuszczalne, a w każdym razie odrzucić jako bezzasadne oraz w części bezzasadne.

b) W przedmiocie podnoszonej krzywdy oraz istnienia związku przyczynowego

163 Skarżący twierdzi, że przyjęcie spornych aktów i pozostawienie jego nazwiska w spornych wykazach wyrządziło mu krzywdę dwojakiego rodzaju, a mianowicie, po pierwsze, naruszenie jego czci i dobrego imienia, w odniesieniu do którego dochodzi on kwoty 100 000 EUR, a po drugie, cierpienie wynikające zarówno z trudności, które dotknęły jego życia codziennego jak i z uszczerbku na zdrowiu, za co żąda kwoty 500 000 EUR.

164 W odpowiedzi na pytanie zadane w ramach drugiego środka organizacji postępowania, dotyczącego konsekwencji wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402) dla sprawy niniejszej, skarżący stwierdza, że biorąc pod uwagę okoliczności obciążające, polegające w szczególności na nadużyciu władzy przez Radę, naprawienie jego krzywdy w całości wymaga wyższej kwoty niż kwota zasądzona w sprawie zakończonej ww. wyrokiem.

165 Rada, popierana przez Komisję, uważa, że należy oddalić wniosek o zadośćuczynienie za podnoszoną krzywdę.

1) W przedmiocie naruszenia czci i dobrego imienia

166 Skarżący twierdzi, że naruszenie jego czci i dobrego imienia wskutek przyjęcia i publikacji spornych aktów wyrządziło mu odrębną od szkody majątkowej krzywdę, ponieważ miało to wpływ na jego stosunki osobiste z osobami trzecimi.

167 Ponadto stwierdzenie nieważności spornych aktów a posteriori nie pozwala na naprawienie w całości krzywdy, jakiej doznał z powodu naruszenia jego czci i dobrego imienia, a która została przedłużona i uwydatniona faktem, że Rada wyczerpała wszystkie dostępne środki odwoławcze. Dopiero w ramach postępowania odwoławczego Rada po raz pierwszy powołała się na istnienie poufnych informacji uzasadniających przyjęcie spornych aktów, których istnienie nigdy nie zostało ustalone. Niezależnie od jego protestów, które były zasadne, Rada postanowiła, nie przedstawiając żadnego dowodu i nie przeprowadzając żadnej weryfikacji, pozostawić jego nazwisko w spornych wykazach przez blisko trzy i pół roku, w okresie od 26 lipca 2010 r. do 19 grudnia 2013 r.

168 Wpisanie jego nazwiska do spornych wykazów było przedmiotem rozgłosu, w szczególności z uwagi na wykorzystanie przez Radę mediów, i to zarówno w środowiskach irańskich, jak i w Europie, co w większym stopniu nadszarpnęło jego dobre imię.

169 W odpowiedzi na argumenty Rady skarżący podnosi, że w wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), Sąd uznał, że krzywda może wynikać, pod pewnymi warunkami, ze środków ograniczających, niezależnie od tego czy chodzi o osoby fizyczne czy prawne; audycje BBC oraz reportaż francuskiej stacji telewizyjnej TF1 nadany w dniu 6 lipca 2014 r., do których odsyła, wskazują na skalę nagłośnienia w mediach jego przypadku i pokazują jakiej krzywdy doznał w wyniku stygmatyzacji przez Radę, w szczególności we Francji, a ogólnie na Zachodzie.

170 Co się tyczy naruszenia czci i dobrego imienia skarżącego, Rada, wspierana przez Komisję, nie zgadza się z jego argumentacją.

171 Po pierwsze, Rada twierdzi, że jeśli chodzi o zadośćuczynienie za krzywdę, to naruszenie dobrego imienia osoby fizycznej należy odróżnić od naruszenia dobrego imienia spółki prowadzącej działalność handlową. Tym samym niniejszą sprawę należy, w szczególności zestawić ze sprawą, w której zapadł wyrok z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), a nie ze sprawą, w której zapadł wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986). W związku z tym stwierdzenie nieważności spornych aktów wydanych wobec skarżącego, będącego osobą fizyczną, stanowi adekwatną formę naprawienia szkody wyrządzonej naruszeniem jego dobrego imienia.

172 Po drugie, skarżący w żaden namacalny sposób nie udowodnił naruszenia swojego dobrego imienia lub czci lub, innymi słowy, rzeczywistego i pewnego charakteru szkody, którą podnosi.

173 W pierwszej kolejności należy najpierw zbadać argument Rady, zgodnie z którym, w zakresie zadośćuczynienia za krzywdę, należy rozróżnić naruszenie dobrego imienia osoby fizycznej od naruszenia dobrego imienia spółki prowadzącej działalność handlową. I tak, niniejsza sprawa zbliżałaby się w szczególności do spraw, w których zapadły wyroki z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), i z dnia 18 lutego 2016 r., Jannatian/Rada (T-328/14, niepublikowany, EU:T:2016:86), nie zaś do sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), ponieważ stwierdzenie nieważności spornych aktów wydanych wobec skarżącego, będącego osobą fizyczną, stanowi adekwatną formę zadośćuczynienia za naruszenie jego dobrego imienia. W odróżnieniu od spółki handlowej, gdzie naruszenie dobrego imienia pociąga za sobą skutki finansowe i może być określone w pieniądzu, trudno byłoby stosować tę samą zasadę wobec osoby fizycznej.

174 Ten argument Rady, że Trybunał – w ramach odpowiedzialności pozaumownej Unii w zakresie zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z naruszenia dobrego imienia – dokonał rozróżnienia pomiędzy osobą fizyczną a osobą prawną nie może zostać uwzględniony. Z jednej strony należy bowiem stwierdzić, że w pkt 72 wyroku z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Trybunał uznał jedynie, że bezprawność rozpatrywanego w tamtej sprawie aktu, którego charakter i przedmiot jest podobny do spornych aktów, mogła skutkować oczyszczeniem skarżącego w tamtej sprawie – będącego osobą fizyczną – z zarzutów, lub stanowić jakąś formę zadośćuczynienia za krzywdę, której doznał z powodu tej niezgodności z prawem i uzasadnić tym samym jego dalszy interes prawny. Z przytoczonego punktu wyroku wynika, że Trybunał uznał jedynie w tamtej sprawie, że stwierdzenie niezgodności z prawem rozpatrywanego aktu mogło nadal uzasadniać interes prawny skarżącego w dochodzeniu swych roszczeń, mimo że jego nazwisko zostało wykreślone ze spornego wykazu w rzeczonej sprawie.

175 I tak, w przeciwieństwie do tego, co w istocie utrzymuje Rada, w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Trybunał nie zajął stanowiska w kwestii tego, czy takie stwierdzenie wystarczało, aby w pełni oczyścić skarżącego z zarzutów w tej sprawie lub stanowić jakąś formę pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Ponadto należy zauważyć, że w pkt 49 wyroku z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402), Trybunał orzekł, że o ile w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), orzeczono, że stwierdzenie nieważności niezgodnych z prawem środków ograniczających mogło stanowić formę naprawienia doznanej krzywdy, o tyle nie wynika z tego, że ta forma zadośćuczynienia w każdym przypadku wystarczała do zapewnienia pełnego naprawienia tej krzywdy.

176 Podobnie należy stwierdzić, że również w pkt 72 wyroku z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Trybunał także nie ograniczył skutków zawartego w tym wyroku stwierdzenia wyłącznie do osób fizycznych. W tym względzie należy zresztą przypomnieć, że w pkt 70 tegoż wyroku Trybunał wskazał w szczególności, że rozpatrywane środki ograniczające miały poważne negatywne konsekwencje i istotny wpływ na prawa i wolności osób, których środki te dotyczą. Wszak środki te zostały przyjęte na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. wprowadzającego niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z Osamą bin Ladenem, siecią Al-Kaida i Talibami i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 467/2001 zakazujące wywozu niektórych towarów i usług do Afganistanu, wzmacniające zakaz lotów i rozszerzające zamrożenie środków finansowych i innych środków finansowych w odniesieniu do Talibów w Afganistanie (Dz.U. 2002, L 139, s. 9). I tak, wspomniane rozporządzenie mogło dotyczyć zarówno osób fizycznych, jak i osób prawnych.

177 W świetle powyższych rozważań nie ma racji Rada twierdząc w istocie, że, jeśli chodzi o naprawienie szkody, odróżnić należy naruszenie dobrego imienia osoby fizycznej od naruszenia dobrego imienia spółki prowadzącej działalność handlową.

178 W drugiej kolejności, co się tyczy żądania zadośćuczynienia za krzywdę podnoszoną przez skarżącego w związku z naruszeniem jego czci i dobrego imienia, należy zauważyć, że sporne środki mają znaczne konsekwencje negatywne i istotny wpływ na prawa i wolności określonych osób (zob. podobnie wyrok z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja, C-239/12 P, EU:C:2013:331, pkt 70). W tej kwestii, jeżeli dana osoba zostaje objęta środkami ograniczającymi z powodu wsparcia, jakiego miała udzielać rozprzestrzenianiu broni jądrowej, to jest ona publicznie kojarzona z zachowaniem uważanym za poważne zagrożenie dla pokoju międzynarodowego i bezpieczeństwa międzynarodowego, co w konsekwencji wzbudza w stosunku do niej potępienie i podejrzliwość, narażając na szwank jej dobre imię i tym samym wyrządzając jej krzywdę (wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 80).

179 Z jednej strony bowiem potępienie i nieufność wywołane środkami ograniczającymi, takimi jak sporne środki dotyczą jej woli zaangażowania się w działania uważane przez społeczność międzynarodową za godne potępienia. Tak więc oddziaływanie na daną osobę ma miejsce poza sferą jej bieżących interesów gospodarczych i finansowych (wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 82).

180 Z drugiej strony negatywny wpływ na dobre imię danej osoby jest tym większy, że wynika nie z wyrażenia osobistej opinii, lecz z zajęcia przez instytucję Unii oficjalnego stanowiska, opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, z towarzyszącymi mu obligatoryjnymi skutkami prawnymi (wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 83).

181 W świetle powyższego należy uznać, że w niniejszej sprawie przyjęcie spornych aktów oraz pozostawienie nazwiska skarżącego w spornych wykazach wyrządziło mu krzywdę odrębną od szkody materialnej wynikającej z wpływu na jego interesy gospodarcze i finansowe. W konsekwencji należy uznać, że przysługuje mu prawo do zadośćuczynienia za tę krzywdę (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 85).

182 Co się tyczy rzeczywistego charakteru rzekomo doznanej krzywdy, należy przypomnieć, że jeśli chodzi w szczególności o taką krzywdę, to o ile przedstawienie dowodów lub wniosków dowodowych nie jest uważane za niezbędną przesłankę uznania takiej szkody, to na stronie skarżącej spoczywa obowiązek wykazania co najmniej, że zachowanie zarzucane danej instytucji mogło wyrządzić jej taką krzywdę (zob. wyrok z dnia 16 października 2014 r., Evropaïki Dynamiki/Komisja, T-297/12, niepublikowany, EU:T:2014:888, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie wyrok z dnia 28 stycznia 1999 r., BAI/Komisja, T-230/95, EU:T:1999:11, pkt 39).

183 Ponadto o ile w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Trybunał orzekł, że stwierdzenie nieważności niezgodnych z prawem środków ograniczających może stanowić formę zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę, o tyle nie wynika stąd jednak, że taka forma zadośćuczynienia jest we wszystkich przypadkach w sposób konieczny wystarczająca dla zapewnienia pełnego zadośćuczynienia za tę krzywdę, a wszelkie orzeczenie w tym względzie powinno zostać przyjęte na podstawie oceny okoliczności danego wypadku (wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, pkt 49).

184 Co prawda, w niniejszym przypadku, stwierdzenie nieważności spornych aktów w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), stwierdzające, że powiązanie skarżącego z rozprzestrzenianiem broni jądrowej jest nieuzasadnione, a tym samym niezgodne z prawem, może stanowić formę zadośćuczynienia za krzywdę, której doznał, a którego naprawienia w niniejszej sprawie żąda. Jednakże w okolicznościach niniejszej sprawy takie stwierdzenie nieważności nie może stanowić pełnego zadośćuczynienia za rzeczoną krzywdę.

185 Jak wynika bowiem z orzecznictwa przypomnianego w pkt 178 powyżej, przyjęcie spornych aktów, a z tego tytułu twierdzenie o zaangażowaniu skarżącego w rozprzestrzenianie broni jądrowej, miało na celu wzbudzić w stosunku do niego potępienie i nieufność, naruszając w ten sposób jego dobre imię, a tym samym jego stosunki społeczne i rodzinne (zobacz podobnie wyrok dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 88).

186 Tymczasem te skutki, które trwały przez okres prawie trzech i pół roku i są przyczyną krzywdy doznanej przez skarżącego, nie mogą zostać w całości zniwelowane poprzez stwierdzenie niezgodności z prawem spornych aktów, w niniejszej sprawie a posteriori, a to z następujących powodów.

187 Po pierwsze, zastosowanie wobec danej osoby środków ograniczających przyciąga większą uwagę i powoduje silniejszą reakcję, w szczególności poza Unią, niż późniejsze stwierdzenie ich nieważności (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 88).

188 Po drugie, zarzut Rady względem skarżącego jest wyjątkowo poważny, ponieważ wiąże ją z rozprzestrzenianiem broni jądrowej, to jest z działalnością stanowiącą zdaniem Rady zagrożenie dla pokoju międzynarodowego i bezpieczeństwa międzynarodowego (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 89).

189 Po trzecie, jak wynika z pkt 21 powyżej, zarzut podniesiony przez Radę wobec skarżącej nie został poparty żadną istotną informacją lub żadnym istotnym dowodem (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 90).

190 Po czwarte, i w każdym razie, pomimo, że wpisanie nazwiska skarżącego, opublikowane w Dzienniku Urzędowym, mogło zostać w każdym czasie przez Radę cofnięte, a przynajmniej zmienione lub uzupełnione, w celu usunięcia ewentualnych niezgodności z prawem, które mogłyby spowodować oczernienie skarżącego, to sytuacja ta, mimo protestów skarżącego, w szczególności w odniesieniu do braku dowodów dotyczących podniesionego przeciwko niemu zarzutu, trwała przez blisko trzy lata. W tym względzie, akta sprawy nie zawierają dowodów wskazujących na to, by Rada zweryfikowała, w jakimkolwiek momencie lub z jakiegokolwiek tytułu, zasadność tego zarzutu, z własnej inicjatywy lub w odpowiedzi na protesty skarżącego, w celu ograniczenia szkodliwych skutków wynikających z niego dla skarżącego (z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 91).

191 Taka weryfikacja była w każdym razie szczególnie uzasadniona w niniejszej sprawie po ogłoszeniu wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), ze względu na powagę stwierdzonej w nim, na podstawie utrwalonego orzecznictwa, niezgodności z prawem. O ile bowiem wyrok ten mógł, w każdym razie w części, stanowić zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez skarżącego, o tyle w żadnym wypadku nie mógł on w tym zakresie wywołać jakiegokolwiek skutku w odniesieniu do okresu następującego po jego wydaniu, okresu około jednego roku i dziewięciu miesięcy, podczas którego umieszczenie nazwiska skarżącego w wykazie zostało utrzymane w mocy.

192 Nie podważając w żaden sposób prawa zainteresowanej instytucji do wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu kończącego postępowanie w sprawie ani odroczenia skutków takiego orzeczenia, wynikającego z art. 60 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy stwierdzić, że w Unii prawa, w świetle powagi stwierdzonego przez Sąd niezgodnego z prawem zachowania, do danej instytucji należy przeprowadzenie, chociażby równolegle z wniesieniem odwołania, weryfikacji ocen dokonanych przez Sąd. Wymóg taki nie ma na celu nałożenia na daną instytucję obowiązku, by natychmiast wykonała wyrok Sądu, lecz – jak wynika z pkt 91 wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986) – żeby zbadała, czy w świetle wniosków wyciągniętych przez Sąd zaskarżone akty nie mogłyby, a nawet nie powinny, zostać wycofane, zastąpione lub zmienione w celu ograniczenia ich szkodliwych skutków.

193 Wyrządzona w ten sposób krzywda – poprzez utrzymanie nazwiska skarżącego po ogłoszeniu wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) – co wyraźnie zarzuca skarżący w skardze, różni się bowiem od tej, która została wyrządzona przed wydaniem tego wyroku. W ten sposób w wyroku tym Sąd formalnie stwierdził, jak utrzymywał skarżący, że umieszczenie jego nazwiska w wykazie jest niezgodne z prawem, w świetle utrwalonego orzecznictwa, z powodu braku dowodów na poparcie podniesionego przeciwko niemu zarzutu.

194 W niniejszej sprawie to zatem w szczególności w świetle ocen i wniosków sformułowanych przez Sąd w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Rada mogła zbadać, czy pozostawienie nazwiska skarżącego bez zmian, a mianowicie bez żadnego dowodu na poparcie podnoszonego przeciwko niemu zarzutu było uzasadnione w dniu ogłoszenia wspomnianego wyroku, nie ryzykując zwiększenia rozmiaru szkody, którą już poniósł.

195 W świetle wyroku z dnia 28 listopada 2013 r., Rada/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), wniosku tego nie można zmienić. Ponieważ w wyroku tym Trybunał tylko zbadał i oddalił odwołanie wniesione przez Radę od wyroku stwierdzającego nieważność z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), to nie mógł on orzec w przedmiocie zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną pozostawieniem nazwiska skarżącego w spornych wykazach po ogłoszeniu tego ostatniego wyroku.

196 W świetle powyższych rozważań, a w każdym razie tych zawartych w pkt 190–195 powyżej, należy stwierdzić, że stwierdzenie nieważności – wpisania nazwiska skarżącego do wykazu – w wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), nie stanowiło pełnego zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez skarżącego.

197 W trzeciej kolejności należy zbadać, czy – jak twierdzi skarżący – pewne dodatkowe czynniki mogły przyczynić się do zwiększenia rozmiaru doznanej przez niego krzywdy, w związku z czym powinny zostać uwzględnione w ramach oszacowania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

198 Przede wszystkim, podniesiony przez skarżącego argument przedłużenia okresu, w którym doznawał krzywdy i zwiększenia zakresu tej krzywdy z tego powodu, że Rada z jednej strony – wyczerpała środki odwoławcze, którymi dysponowała na podstawie traktatu FUE, w szczególności wnosząc odwołanie od wyroku z dnia 21 marca 2012 r., Fulmen i Mahmoudian/Rada (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), a z drugiej strony – podniosła po raz pierwszy przed Trybunałem pewne zarzuty lub argumenty na poparcie tego odwołania, w tym również powołując się – nie podając ich jednak do wiadomości – na informacje poufne będące podstawą spornych aktów, nie może zostać uwzględniony. W ten sam sposób i z tych samych powodów, dla których stwierdzono w pkt 70–76 powyżej, że okoliczności te nie mogą stanowić czynnika, który zwiększał wagę naruszenia prawa, którego dopuściła się Rada, tym bardziej nie mogą co do zasady być źródłem jakiejkolwiek krzywdy mogącej skutkować powstaniem odpowiedzialności pozaumownej Unii.

199 Następnie, reportaż nadany przez francuski kanał telewizyjny TF1 w programie „od siódmej do ósmej", dostępnym w internecie, którego treść – jak twierdzi skarżący – była daleka jest od pełnego oddania znacznego rozmiaru krzywdy jaką poniósł, miał udział w przywróceniu jego dobrego imienia. Nagłośnił on bowiem w szczególności fakt stwierdzenia nieważności spornych aktów przez sąd Unii. Niemniej jednak w świetle szczególnie poważnego zarzutu jaki Rada sformułowała pod adresem skarżącego, nie można uznać, żeby nadanie tego programu – wbrew temu, co twierdzi Rada – mogło stanowić przeciwwagę dla negatywnych skutków spornych środków dla jego dobrego imienia.

200 Wreszcie w odniesieniu do rozpowszechnienia przez BBC fotografii skarżącego, a w dniu 24 maja 2011 r. nadania programu, w którym zdaniem skarżącego, wystąpił rzecznik prasowy Rady i w kwestii kilku osób, na które Rada nałożyła sankcje stwierdził, iż „zostało ostatecznie udowodnione, że wszystkie decyzje podjęte przez Unię Europejską były uzasadnione", niezależnie od tego, że skarżący nie przedstawia w skardze żadnej wskazówki, która pozwoliłaby Sądowi na stwierdzenie istnienia i treści tych doniesień, to należy uznać, że omawiane doniesienia i wypowiedzi, które zdaniem Rady pochodzą od Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ), a nie Rady, nie mogą pogarszać szkody wyrządzonej skarżącemu przez sporne akty. Pomimo że twierdzenia te padły wówczas, gdy przed Sąd wniesiono skargę o stwierdzenie nieważności spornych aktów, o tyle wspomniane twierdzenia, w postaci, w jakiej zostały one przytoczone przez skarżącego w skardze, odzwierciedlają jedynie przekonanie ich autora, pracownika jednej z instytucji Unii, na temat zgodności z prawem decyzji wydanych przez tę instytucję wobec „pewnej liczby osób, wobec których Rada wyciągnęła sankcje". Tym samym, poza tym, że każda ze stron w sprawie wniesionej przed sąd Unii może swobodnie wyrażać swoje przekonanie co do przysługującego jej prawa, to stwierdzić należy, że tak sformułowane wypowiedzi w żaden sposób nie dotyczą osobiście skarżącego.

201 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy uwzględnić żądanie zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku naruszenia czci i dobrego imienia skarżącego. Z tego tytułu Sąd, oceniając krzywdę ex aequo et bono jest zdania, że zasądzenie kwoty 50 000 EUR stanowi odpowiednie zadośćuczynienie.

2) W przedmiocie szkody związanej z trudnościami w życiu codziennym i uszczerbkiem na zdrowiu

202 Co się tyczy krzywdy wynikającej z cierpienia doznanego ze względu na trudności w życiu codziennym i uszczerbek na zdrowiu, skarżący szacuje ją na 500 000 EUR.

203 Rada, popierana przez Komisję, uważa, że dokumenty przedstawione przez skarżącego nie wystarczają do uzasadnienia zadośćuczynienia za krzywdę w wysokości 500 000 EUR.

i) W przedmiocie szkody związanej z cierpieniem doznanym ze względu na trudności w życiu codziennym.

204 Skarżący podnosi, że – ponieważ wskutek przyjęcia spornych aktów środki finansowe, które posiadał w Unii zostały zamrożone – znalazł się on w bardzo trudnej sytuacji finansowej i osobistej, pozbawiony możliwości, nie tylko utrzymania swojego trybu życia, lecz również zaspokojenia podstawowych potrzeb swoich i swoich bliskich, takich jak w szczególności opłacenie kosztów opieki zdrowotnej, wymiana telefonu komórkowego, opłacenie polisy mieszkaniowej. Twierdzi on, że dopiero począwszy od stycznia 2012 r., to jest 18 miesięcy po przyjęciu pierwszych spornych aktów, przyznano mu miesięczną kwotę 1000 EUR na zaspokojenie codziennych potrzeb. W ten sposób przez ponad rok musiał żyć dzięki pożyczkom od osób z jego otoczenia.

205 Jeżeli chodzi o jego wydatki, to przypomina, że musiał złożyć do właściwego organu wniosek z uzasadnieniem otrzymania niezbędnej kwoty. Ponieważ zezwolenie na zapłatę jego podatków, ubezpieczeń i kosztów zostało wydane dopiero w dniu 25 marca 2011 r., wynikły z tego poważne opóźnienia w płatnościach, kary i wiele problemów administracyjnych. Dodaje on, że jakiekolwiek płatności wymagały złożenia faktury i specjalnego zezwolenia od banku lub właściwego organu administracji lub korzystania z gotówki, co było dla niego źródłem dużych problemów i dodatkowych niepokojów na co dzień. Nie miał prawa do podróżowania do krajów europejskich innych niż Francja, ani do korzystania z lotnisk w Unii znajdującego się poza Francją, gdy podróżował poza Unię. Wszystkie osoby z jego otoczenia rodzinnego, społecznego i zawodowego, aż po lokatora jego mieszkania w Belgii zostały przesłuchane przez służby bezpieczeństwa państw członkowskich. Jego siostrzenicy odmówiono uwzględnienia wniosku o nadanie naturalizacji francuskiej z tego powodu, że jest ona z nim powiązana i że odbyła dwumiesięczny staż w Fulmen, co wywołało u niego poczucie winy. Fakt, że w celu zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb musiał zadłużyć się u swoich krewnych na kwotę ponad 20 000 EUR, upokorzył go i spowodował, że skarżący żył w lęku o przyszłość w przypadku pogorszenia się jego stanu zdrowia. Będąc w takiej sytuacji, odczuwał też silne poczucie niesprawiedliwości. Reportaż telewizyjny nadany na francuskim kanale telewizyjnym TF1 w dniu 6 lipca 2014 r. w programie „od siódmej do ósmej” ukazał rozmiar oddziaływania środków ograniczających na jego sytuację osobistą.

206 W replice skarżący kategorycznie odrzuca twierdzenie Rady, że przecież mógł wyjechać z Francji i osiedlić się w Iranie.

207 Co się tyczy cierpienia skarżącego, którego doznał ze względu na trudności w życiu codziennym, Rada wskazuje, że nie kwestionuje tego, że sporne środki miały wpływ na jego życie codzienne. W duplice wyjaśnia ona jednak, że nie uznaje wyraźnie wystąpienia u skarżącego krzywdy, za którą mógłby uzyskać zadośćuczynienie. Rada podnosi, że wydatki, do których odnosi się skarżący, a mianowicie koszty opieki zdrowotnej, polisy lub podatków objęte są zakresem zastosowania art. 26 rozporządzenia nr 267/2012, który przewiduje odblokowanie środków finansowych niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb osoby objętej zamrożeniem środków. Nie może ona ponosić odpowiedzialności

za przewlekłość lub złe funkcjonowanie systemu wprowadzonego przez państwa członkowskie na podstawie tego przepisu. Nie można także zrzucać na nią odpowiedzialności za przesłuchania osób z otoczenia rodzinnego, społecznego i zawodowego skarżącego, a także jego lokatora, o których decyzję podjęły służby bezpieczeństwa lub policja państw członkowskich. Co się zaś tyczy odmowy przyznania naturalizacji francuskiej siostrzenicy skarżącego, prawo Unii w dziedzinie środków ograniczających nie zawiera żadnego przepisu, którego celem lub skutkiem byłoby uniemożliwienie naturalizacji członków rodziny osób objętych takimi środkami. W każdym razie z jednej strony nie stanowi to szkody osobistej poniesionej przez skarżącego, a z drugiej strony powołana odmowa naturalizacji opiera się na tym, że siostrzenica skarżącego odbyła staż w spółce Fulmen, a nie na jej więzi rodzinnej ze skarżącym.

208 Jeśli chodzi o to, że skarżący nie jest w stanie utrzymać swojego trybu życia, to tę okoliczność trudno zakwalifikować jako rzeczywistą i pewną szkodę, a jej rzeczywisty rozmiar zawsze można by kwestionować. Z uwagi na charakter podnoszonej szkody, w okolicznościach niniejszej sprawy, odszkodowanie nie należy się. Życie skarżącego nie zostało zakłócone w takim stopniu, jak twierdzi, ponieważ wciąż miał obywatelstwo irańskie, a także miejsce zamieszkania oraz więzi ekonomiczne z Iranem, gdzie mógł prowadzić dotychczasowy tryb życia, nawet jeśli w Europie był on zakłócony.

209 Nie do przyjęcia jest żądanie, przez skarżącego, naprawienia rzekomej krzywdy wynikającej z ograniczenia w zakresie wjazdu, w tym przypadku odmowy przyjęcia na pokład w innym miejscu niż Francja, ponieważ w przeciwieństwie do środków w postaci zamrożenia środków finansowych, przyjęcie rozporządzenia na podstawie art. 215 TFUE nie wprowadza w życie ograniczeń w zakresie wjazdu.

210 Jeśli chodzi o krzywdę doznaną w wyniku cierpienia związanego z trudnościami w życiu codziennym, należy rozróżnić trzy kategorie krzywd podnoszonych przez skarżącego.

211 Po pierwsze, jeśli chodzi o zakaz podróżowania do państw europejskich innych niż Francja i wsiadania w porcie lotniczym znajdującym się poza Francją przy podróżach poza Unię, w związku z czym skarżącemu w szczególności odmówiono przyjęcia na pokład w dniu 17 lipca 2011 r., należy przypomnieć, jak czyni to Rada, że środki takie opierają się na przepisach art. 19 decyzji 2010/413, zastępujących przepisy art. 4 wspólnego stanowiska 2007/140. Tymczasem, jak stwierdzono w pkt 47 i 48 powyżej, Sąd nie jest właściwy do rozpoznania żądania odszkodowawczego skarżącego w zakresie, w jakim zmierza on do uzyskania naprawienia szkody, jaką miał ponieść w związku z przyjęciem decyzji 2010/413. Tym samym nie do przyjęcia jest żądanie odszkodowawcze skarżącego za tę szkodę.

212 Po drugie, skarżący niesłusznie wysuwa przeciwko Radzie zarzut oparty w istocie na przewlekłości, której miały dopuścić się władze krajowe przy rozpatrywaniu wniosków skarżącego o przyznanie miesięcznej kwoty na zaspokojenie ogółu jego podstawowych codziennych potrzeb.

213 Zgodnie bowiem z przepisami art. 19 rozporządzenia nr 961/2010, czyli jednego ze spornych aktów, przewidziano, że w drodze odstępstwa od art. 16 rozporządzenia nr 961/2010 właściwe organy państw członkowskich, wskazane na stronach internetowych wymienionych w załączniku V do tego rozporządzenia, mogły pod pewnymi warunkami zezwolić na odblokowanie lub udostępnienie niektórych zamrożonych środków finansowych lub zasobów gospodarczych, w szczególności na podstawie art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i) tego rozporządzenia, „niezbędn[ych] do zaspokojenia podstawowych potrzeb osób wyszczególnionych w załączniku VII lub VIII i pozostających na ich utrzymaniu członków rodziny, w tym do opłacenia środków spożywczych, czynszu lub kredytu hipotecznego, lekarstw i kosztów leczenia, podatków, składek na ubezpieczenie i opłat za usługi użyteczności publicznej”.

214 Tym samym skarżący niesłusznie uznaje Radę za odpowiedzialną za szkody, które mogły dla niego wyniknąć z przewlekłości w rozpatrywaniu jego wniosków kierowanych do właściwych organów państw członkowskich, o odblokowanie lub udostępnienie zamrożonych środków finansowych lub zasobów gospodarczych w celu zaspokojenia jego podstawowych codziennych potrzeb, a zatem mianowicie

w szczególności kosztów opieki zdrowotnej – w tym również członka jego rodziny, przy czym skarżący nie wyjaśnia, czy dany członek pozostawał na jego utrzymaniu – ubezpieczenia mieszkaniowego, podatków, linii telefonicznej, a nawet kolejnego telefonu. Tego rodzaju szkody – przy założeniu, że zostaną udowodnione – mogą zostać przypisane wyłącznie właściwym organom państw członkowskich określonym w rozporządzeniu nr 961/2010.

215 Po trzecie, co się tyczy krzywdy doznanej, w istocie, ze stresu i poczucia niepokoju, upokorzenia i winy, w szczególności wobec swoich bliskich, którą sporne akty miały wyrządzić skarżącemu, pozbawiając go wszelkich możliwości utrzymania jego dotychczasowego trybu życia, należy na wstępie wyjaśnić, że krzywda ta różni się od krzywdy wynikającej z naruszenia czci i dobrego imienia skarżącego, która została zbadana powyżej i za którą Sąd postanowił, w pkt 201 powyżej, przyznać mu odszkodowanie w wysokości 50 000 EUR. Jak wynika bowiem z pkt 82 wyroku z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada (T-384/11, EU:T:2014:986), ta ostatnia krzywda wynika w szczególności z potępienia i nieufności wywołanych przez środki ograniczające takie jak sporne środki, które dotyczą woli wskazanej osoby, aby brać udział w działaniach uważanych przez wspólnotę międzynarodową za godne potępienia.

216 Tymczasem w niniejszej sprawie, jeśli chodzi o podnoszoną krzywdę, która odnosi się do naruszenia przez sporne akty życia społecznego i rodzinnego skarżącego, należy stwierdzić, że krzywda ta nie wynika z potępienia lub nieufności dotyczących rzekomej woli skarżącego „zaangażowania się w działania uważane przez społeczność międzynarodową za godne potępienia", lecz, co do zasady, z degradacji jego – jako osoby fizycznej – wizerunku w rodzinie, a wręcz w społeczeństwie, ze względu na jego nagłą niezdolność, wynikającą z zamrożenia jego aktywów finansowych i ekonomicznych, utrzymania dotychczasowego trybu życia.

217 A przecież z ogółu informacji zawartych w aktach sprawy, które konkretnie odnoszą się do standardów życia społecznego i rodzinnego skarżącego, wynika, że skarżący przedstawił dowód na rzeczywisty i pewny charakter niniejszym podnoszonej i badanej krzywdy. Ponadto z tych samych dowodów wynika, że rzeczona szkoda wynika nieuchronnie i bezpośrednio ze spornych aktów. Zresztą chociaż Rada nie uznaje istnienia krzywdy w tym względzie, to zarówno z jej pism, jak i z jej wypowiedzi przedstawionych na rozprawie wynika, że nie kwestionuje ona tego, iż sporne środki miały wpływ na życie codziennie skarżącego.

218 W świetle powyższego należy stwierdzić, że przyjęcie spornych aktów i pozostawienie jego nazwiska w spornych, dotyczących go wykazach, wyrządziło skarżącemu krzywdę, za którą należy się zadośćuczynienie; krzywda ta nie tylko różni się od materialnej szkody wynikającej z naruszenia jego interesów gospodarczych i finansowych, lecz także od krzywdy wynikającej z naruszenia jego czci i dobrego imienia.

219 W odniesieniu do kwoty zadośćuczynienia, które należy się skarżącemu za krzywdę to w okolicznościach niniejszej sprawy, o ile stwierdzenie nieważności wpisu nazwiska skarżącego do wykazu powinno, co do zasady, pozwolić mu na odzyskanie wszelkiej swobody w zakresie korzystania ze swoich aktywów i zasobów gospodarczych, które zostały zamrożone, o tyle nie może ono w jakikolwiek sposób naprawić niniejszym badanej krzywdy, która wywołała skutki w okresie, którego dotyczy spór. Jak bowiem orzekł już Trybunał, zamrożenie środków finansowych jako takie, wskutek swojego szerokiego zakresu zakłóca życie zarówno zawodowe, jak i rodzinne określonych osób (zob. wyrok z dnia 28 maja 2013 r., Abdulrahim/Rada i Komisja, C-239/12 P, EU:C:2013:331, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo). Tym samym należy uznać, że stwierdzenie nieważności spornych aktów nie może samo w sobie stanowić pełnego zadośćuczynienia za rzeczoną krzywdę ani nawet obniżać kwoty przyznanego odszkodowania.

220 W odniesieniu do rodzaju i stopnia krzywdy doznanej w ten sposób przez skarżącego, biorąc pod uwagę brak możliwości obliczenia tego rodzaju krzywdy w oparciu o dane liczbowe i możliwe do wyrażenia w cyfrach, należy oszacować ją ex æquo et bono. W tym względzie, jako odpowiednie

zadośćuczynienie, należy przyjąć kwotę odpowiadającą 500 EUR za każdy miesiąc, w którym nazwisko skarżącego było umieszczone w spornych wykazach. Tym samym, ponieważ skarżący był wpisany w rzeczonych wykazach w okresie od lipca 2010 r. do grudnia 2013 r., to jest przez 42 miesięcy, przyznanie mu kwoty w wysokości 21 000 EUR stanowi odpowiednie zadośćuczynienie za krzywdę wynikającą z cierpienia doznanego w związku z trudnościami w życiu codziennym, to znaczy zasadniczo z naruszenia standardów życia społecznego i rodzinnego skarżącego.

ii) W przedmiocie krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu

221 Co się tyczy krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu, skarżący twierdzi, że w wyniku przyjęcia spornych aktów musiał przyjmować leki przeciwdepresyjne i na tę okoliczność przedstawił w załączniku A.11 do skargi zaświadczenie lekarskie.

222 W załączniku C.8 do repliki skarżący załączył „na wszelki wypadek" nowe zaświadczenie lekarskie.

223 Co się tyczy uszczerbkiem na zdrowiu skarżącego, Rada twierdzi, że ewentualne zadośćuczynienie powinno opierać się na namacalnych dowodach. Tymczasem w niniejszej sprawie skarżący nie przedstawił opinii lekarskiej sporządzonej przez biegłego, lecz ograniczył się do przedstawienia pierwszego zaświadczenia lekarskiego o uszczerbku na zdrowiu, który nie jest ani stały, ani nieodwracalny, a także, w replice, drugiego zaświadczenia lekarskiego, szczególnie zwięzłego, które nie pozwala ocenić skutków, jakie dla zdrowia skarżącego mogłyby spowodować sporne akty.

224 Co się tyczy krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu, skarżący twierdzi, że przyjmował leki przeciwdepresyjne, i w tym względzie przedstawił on, w załączniku A.11 do skargi, zaświadczenie lekarskie z dnia 14 grudnia 2010 r. wystawione przez paryskiego szpitalnego lekarza psychiatrę. Z rzeczonego zaświadczenia wynika, że lekarz ten zaświadcza, iż skarżący przejawiał wówczas „poważne zaburzenia lękowo-depresyjne", które wymagały bardzo regularnej opieki farmakologicznej i psychiatrycznej. Według tego samego lekarza, w końcu lipca 2010 r., nastąpiło znaczące pogorszenie stanu zdrowia skarżącego.

225 Prawdą jest, że to zaświadczenie lekarskie przedstawione przez skarżącego samo w sobie może popierać twierdzenie, zgodnie z którym w wyniku przyjęcia spornych aktów musiał on przyjmować leki przeciwdepresyjne. Jednakże z ostatniego akapitu tego zaświadczenia wynika, że zostało on sporządzone wyłącznie na podstawie informacji przekazanych przez skarżącego. Z omawianego zaświadczenia lekarskiego nie wynika, żeby diagnoza lekarza opierała się czy to na sprawowanej w przeszłości nad skarżącym opiece medycznej, czy też na raportach i badaniach lekarskich sporządzonych przez jednego lub kilku lekarzy, którzy wcześniej opiekowali się skarżącym. Ponadto należy zauważyć, że – jak zaświadcza wspomniany lekarz – opiekę nad skarżącym objął dopiero we wrześniu 2010 r., czyli dwa miesiące po przyjęciu spornych aktów. W tych okolicznościach, w celu przedstawienia dowodu na pogorszenie swojego stanu zdrowia w chwili wydania spornych aktów, skarżący powinien był co najmniej poinformować wspomnianego lekarza o dokumentach mogących mu pozwolić na ocenę ogólnego, patrz psychicznego, stanu zdrowia skarżącego przed przyjęciem wspomnianych aktów. Tymczasem nic w aktach sprawy nie wskazuje na to, żeby poinformował. Ponadto należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawił żadnego dokumentu poświadczającego, iż po wydaniu zaświadczenia lekarskiego zostały mu przepisane leki przeciwdepresyjne.

226 Jeśli chodzi o zaświadczenie lekarskie przedstawione na etapie repliki, w załączniku C.8 do tej repliki, należy zauważyć, że jest ono datowane na dzień 12 stycznia 2016 r. i zostało wydane przez lekarza psychiatrę. Co się tyczy dopuszczalności takiego dokumentu, oczywiście można jedynie stwierdzić, że skarżący w żaden sposób nie usprawiedliwia, poza użyciem zwyczajowego sformułowania „na wszelki wypadek", przedstawienia tego nowego zaświadczenia na etapie repliki. Niemniej jednak, jeśli chodzi o krzywdę wynikającą z uszczerbku na zdrowiu, byłoby całkowicie możliwe, a nawet wystarczające, żeby w niniejszym przypadku skarżący wyjaśnił, że chciał poinformować o zmianach w swoim stanie

zdrowia od czasu pierwszego zaświadczenia lekarskiego sporządzonego w 2010 r. W każdym razie, nawet przy założeniu, że dokument ten jest dopuszczalny, to treść tego zaświadczenia nie wskazuje na szczególne zmiany w stanie zdrowia skarżącego; co najwyżej świadczy o tym, że skarżący przejawia zaburzenia lękowo-depresyjne wymagające dalszej terapii.

227 A zatem, chociaż przedstawione przez skarżącego zaświadczenia lekarskie pozwalają na stwierdzenie, że borykał się z pewnymi problemami zdrowotnymi w 2010 i 2016 r., to nie zawierają one informacji wskazujących na to, że owe zaburzenia są związane ze spornymi aktami. Ponieważ nie są one w stanie wykazać istnienia związku przyczynowego, więc żądanie naprawienia krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu skarżącego należy oddalić (zob. analogicznie wyrok z dnia 12 września 2007 r., Combescot/Komisja, T-250/04, EU:T:2007:262, pkt 100).

228 Z powyższych rozważań wynika, że skarżący nie udowodnił ani rzeczywistego i pewnego charakteru krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu, ani związku przyczynowego. W związku z tym żądanie zadośćuczynienia za tę krzywdę należy oddalić jako bezzasadne.

229 W świetle wniosków przedstawionych w pkt 201, 220 i 228 powyżej, żądanie zadośćuczynienia za krzywdę podnoszoną przez skarżącego należy uwzględnić częściowo. Sąd jest zdania, że w wyniku oszacowania krzywdy doznanej przez skarżącego ex æquo et bono, kwota w wysokości 71 000 EUR stanowi odpowiednie zadośćuczynienie.

230 Podsumowując, należy uwzględnić niniejszą skargę odszkodowawczą i z tego tytułu przyznać skarżącemu zadośćuczynienie w wysokości 71 000 EUR z tytułu doznanej przez niego krzywdy. Natomiast jego żądanie odszkodowania za szkodę materialną zostaje oddalone.

IV. W przedmiocie kosztów

231 Zgodnie z art. 134 § 2 regulaminu postępowania, jeżeli więcej niż jedna strona przegrała sprawę, Sąd rozstrzyga o podziale kosztów.

232 W niniejszej sprawie Rada w części przegrała sprawę, jeśli chodzi o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez skarżącego, natomiast ten ostatni przegrał, jeśli chodzi o żądanie naprawienia szkody. W tych okolicznościach należy orzec, że każda ze stron poniesie swoje własne koszty.

233 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania instytucje interweniujące w sprawie pokrywają własne koszty. Komisja pokryje zatem własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

1) Rada Unii Europejskiej zapłaci na rzecz Fereydouna Mahmoudiana kwotę 71 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.

3) Fereydoun Mahmoudian, Rada i Komisja pokrywają, odpowiednio, własne koszty.

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 2 lipca 2019 r.

Podpisy

Spis treści

I. Okoliczności powstania sporu 2

II. Przebieg postępowania i żądania stron 4

III. Co do prawa 6

A. W przedmiocie właściwości Sądu 6

B. Istota sprawy 7

1. W przedmiocie podnoszonej niezgodności z prawem 8

2. W przedmiocie podnoszonej szkody i istnienia związku przyczynowego pomiędzy niezgodnością z prawem zarzucanego zachowania a tą szkodą 12

a) W przedmiocie podnoszonej szkody majątkowej oraz istnienia związku przyczynowego .. 13

1) W przedmiocie straty związanej z brakiem dynamicznego zarządzania aktywami finansowymi skarżącego 13

2) W przedmiocie utraconych korzyści związanych z zarządzaniem nieruchomościami .. 16

3) W przedmiocie strat poniesionych w spółkach europejskich 17

i) W przedmiocie strat poniesionych w Senteg i Decom 17

ii) W przedmiocie strat związanych z Codefa 19

4) W przedmiocie kosztów obsługi prawnej związanej z częściowym odzyskaniem środków finansowych skarżącego, a potem ze zwolnieniem zajętych rachunków bankowych 22

b) W przedmiocie podnoszonej krzywdy oraz istnienia związku przyczynowego 23

1) W przedmiocie naruszenia czci i dobrego imienia 24

2) W przedmiocie szkody związanej z trudnościami w życiu codziennym i uszczerbkiem na zdrowiu 29

i) W przedmiocie szkody związanej z cierpieniem doznanym ze względu na trudności w życiu codziennym 29

ii) W przedmiocie krzywdy spowodowanej uszczerbkiem na zdrowiu 32

IV. W przedmiocie kosztów 33